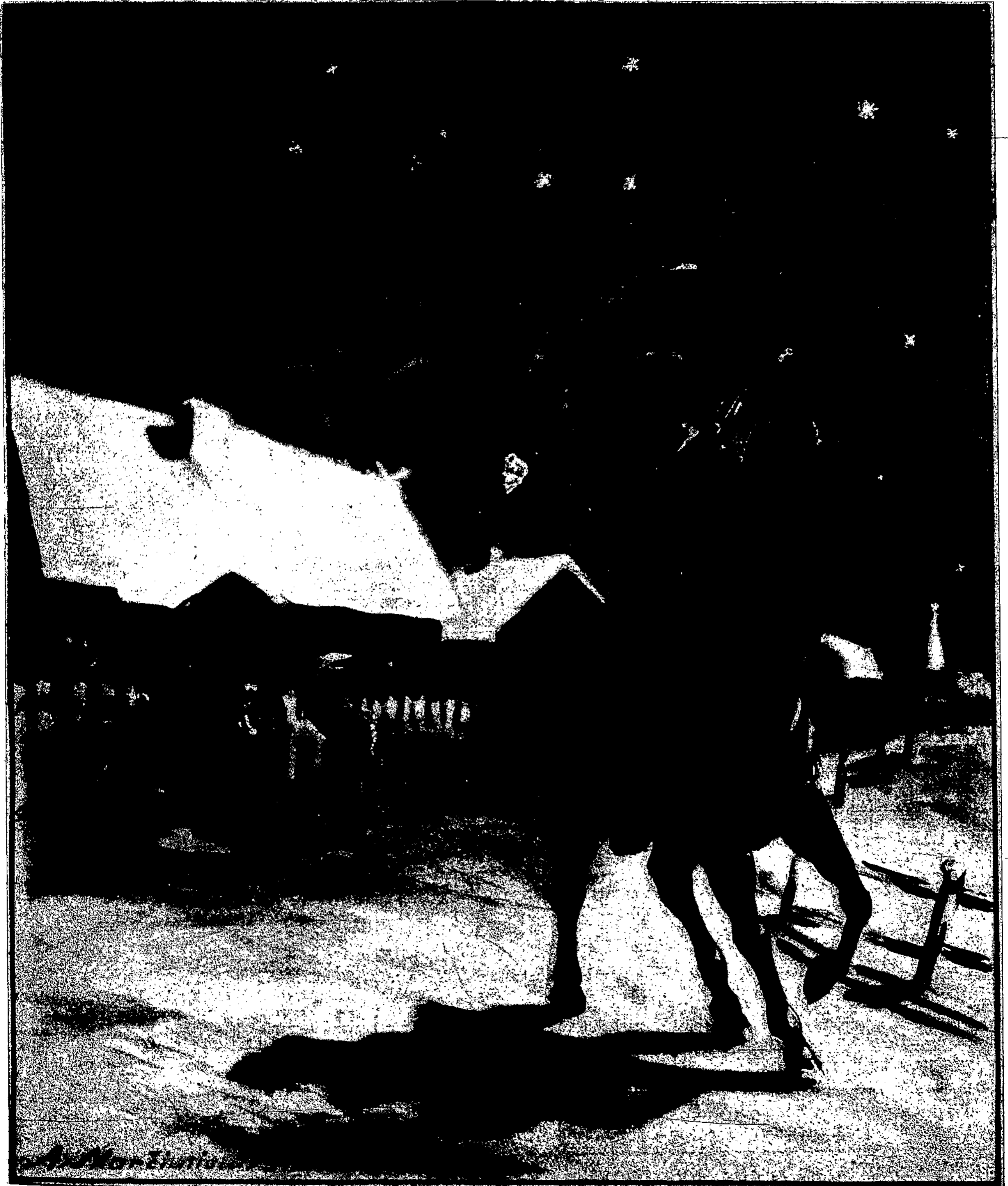

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 13

Likit, sesės – aš išjoju!

1 p. D. L. K. Gedimino pulko vyr. pusl.

Antanui Balzekui,

liūdesio prislėgtam dėl mylimo tėvelio mirties,
reiškiamame širdingiausią užuojautą

Pulko liktiniai
viršilos ir puskarininkiai.

Politikos apžvalga.

Lenkai nori susitarti su ukrainiečiais, bet šie reikalauja autonomijos Rytų Galicijai.

Vokiečių spauda praneša, kad lenkų vyriausybės atstovai pradėjo derybas su ukrainiečiais. Vyriausybės blokas derybose pirmiausia norėjęs, kad ukrainiečiai atšauktų savo skundus Ženevoj. Ukrainiečiai į tai atsakė, kad jie už tai reikalauja tam tikros programos įvykdymo, būtent, autonomijos Rytų Galicijai. Šiuo metu derybos nutrauktos, nes centralinės ukrainiečių įstaigos atšaukė įgaliojimus savo atstovams. Mat, šie norėjo nusileisti lenkams. Tačiau platieji ukrainiečių sluoksniai yra griežtai nusistatę prieš bet kurį susitarimą su lenkais, laikusiais jų kraštą žiaurioj okupacijoj.

Latvijos vyriausybės krizė dar nebaigta. Latvijos ekonominė krizė labai rimta.

Spaudos žiniomis, finansų ministeris latvių draugijoj turėjo pranešimą apie Latvijos ekonominę būklę, kurią jisai atvaizdavo gana tamsiomis spalvomis, tačiau ragino nepasiduoti pesimizmui. Iš šio pranešimo paaiškėjo, kad paskutiniu laiku labai sumažėjo eksportas ir todėl, jei nenorima prieiti prie katastrofos, tenka sumažinti įvežimą. Tam tikslui reikalinga muitų apsauga. Stambios ir solidžios įmonės jau dabar mažinančios gamybą, o kai kurios yra darbų nutraukimo išvakarėse. Nedarbas didėja, užsienių valiutos atsarga, kuri anksčiau siekė 80.000.000 latų, dabar sumažėjo iki 30.000.000 latų, ir kai kas pradeda abejoti dėl lato pastovumo. Tačiau banknotų padengimas auksu ir valiuta vis dėlto siekia dar 83%, neskaitant banknotų padengimo trumpalaikiais vekseliais. Latvija gyvenanti sunkius laikus, bet tenka atsiment, kad buvę blogiau. Ūkiški sunkumai dar ne tokie, kad jų negalima būtų nugalėti, turint tikrą ūkišką planą. Šie ekonomiškai latvių rūpesčiai apsunkina vyriausybės darbą.

Kaip matyti iš šio pranešimo, palyginus Latvijos ir Lietuvos ekonominę bei finansinę būklę, mes prieinam išvadą, kad Lietuva šiuo atžvilgiu yra laimingesnė.

Estijos spauda sveikina prekybos sutarties su Lietuva ratifikavimą (patvirtinimą).

Žiniomis iš Talino (Estų sostinės), visa estų spauda ypatingai sveikina prekybos sutarties su Lietuva sudarymą. Laikraščiai pažymi, kad ratifikuota Lietuvos-Estijos laikinąja prekybos sutartimi, įvežamiems į Estiją kviečiams, kurie buvo svarbiausia kliūtis jos ratifikavimui, Lietuva gaus 20% muitų nuolaidos. Ateity Lietuva ir Sovietų Rusija bus vieningos valstybės, kurios galės įvežti į Estiją kviečius. Iš Sovietų Rusijos šiomis dienomis atgabenta 3.000 tonų kviečių. Estų spauda be to pabrėžia lietuvių — estų sutarties politinę reikšmę, nes jos dėka Lietuvos ir Estijos santykiai pagerėjo.

Vokiečiai yra pasipiktinę dėl lenkų teismo „komedijos“.

Vokiečių spaudos žiniomis, lenkų teismas paskelbė sprendimą vadinamųjų lenkų sukilėlių byloj, kurie Hohenbirkene, Aukšt. Silezijoje, per rinkimų kompaniją terorizavo vokiečių mažumą, tarp kitko, užmušdami ir sužeisdami kelis vokiečius ir padėdami kelis namus. Du kaltinamieji nubausti po 4 mėnesius kalėti, o kiti išteisinti. Teismo sprendimu vokiečių laik-

Jo Ekscelencijai

p. Krašto Apsaugos Ministeriui

Panevėžio savanoriai — kūrėjai savo suvažiavimo proga sveikina Tamstą, visą garbingą kariuomenę ir pažymi, kad Lietuvos laisvės bei pavergtųjų žemių vadavimo darbe yra pasiryžę stoti į talką.

*L. K. S. S-gos Panevėžio skyriaus vardu
prezidiumas*

raščiai reiškia didelio nepatenkinimo. Jie nurodo, kad lenkų užsienių reikalų ministeris Zaleskis pažadėjo Ženevoj tinkamai nubausti rinkimų meto ekscesų kaltininkus. Lenkų teismo sprendimas Hohenbirkeno byloj yra visiškai nepatenkinamas. Vokiečių spauda vadina sprendimą absurdišką ir duoda suprasti, kad Vokietija iškels Hohenbirkeno bylą Ženevoj.

Lenkijoje gyvenančios tautinės mažumos organizuoja bendrą kovą prieš Pilsudskio režimą.

„Berliner Tageblatt“ praneša, kad bendra kova su Pilsudskio režimu privedė opozicijos partijas prie susijungimo. Be naujai susijungusių ūkiškų partijų, ir tautinės mažumos susibūrė kartu. Ukrainiečiai, vokiečiai ir žydai sudarė bendrą technišką tautinių mažumų bloką ir pasiuntė bendrą atstovą į konstitucijos komisiją.

Vokietijos ir Rusijos prekybos santykiai plėtojasi. Rusai perkasi iš Vokietijos 500 garvežių ir 5.000 vagonų.

Berlyno vokiečių laikraščių pranešimu, Sovietų Rusijos geležinkelių valdyba nutarusi atnaujinti ir pabaigti prieš kelis mėnesius pradėtas derybas dėl vokiečių garvežių ir vagonų pirkimo. Savo laiku rusai buvo užklause, ar negalėtų vokiečių geležinkelių valdyba parduoti Rusijai 500 garvežių ir 5.000 vagonų. Tai sudarytų 40 — 50 mil. markių sumą. Rusai žada vokiečių vagonus pritaikyti savo platiems geležinkeliams, atitinkamai juos perdirbant vokiečių fabrikuose.

Naujas kanalas, jungiąs du vandenynus.

Amerikos laikraščių žiniomis, Jungtinių Valstybių vyriausybės paskirta speciali komisija naujo kanalo tarp Atlanto ir Ramiojo vandenynų klausimui išstudijuoti jau pabaigė savo darbus. Komisija, kuri sugrįžo į Vašingtoną, pasisakė už kanalo prakasimą pagal Nikaraguos ir Kostarikos sienos liniją. Karajibų jūroj kanalas turėtų prasidėti ties Greytownu; paskui kanalas eitų per Nikaraguos ežerą ir pasiektų Ramųjį vandenyną per trumpą sąsmauką, kuri skiria tą ežerą nuo vandenyno. Komisijos apskaičiavimu, milžiniškas prakasimo darbas atsietų apie 140.000.000 svarų sterlingų (Panamos kanalas kaštavo 74 milijonus, o Suez — 17.500.000). Naują kanalą prakasus, San Franciską bus galima pasiekti iš New Yorko per pusantros dienos greičiau.

Pranešimai.

Lietuvos kariuomenės kūrėjų — savanorių sąjungos centro ir Kauno skyriaus valdybos iš Gedimino g-vės 7 a. nr. persikėlė į Kęstučio g-vę 38 nr. but. 15 (kieme). Centre ir skyrių kalbamos valandos kasdien (be šventadienių) nuo 8-14 ir 16-17 val.

Kauno apskr. savanorių suvažiavimas.

Kovo mėn. 29 d. 13 val. dr. V. Kudirkos pradžios mokyklos salėje (Trakų g-vė 10 nr.) įvyks Lietuvos kariuomenės savanorių s-gos Kauno skyriaus metinis suvažiavimas. Suvažiavime sprendžiamu balsu galės dalyvauti skyriaus nariai, įmokėję nario mokesį už 1930 metus.

Skyriaus valdyba.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaunas.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIII metai

Kaunas, 1931 m. kovo 26 d.

Nr. 13 (617)

Atsisveikinant garbingas kariuomenės eiles.

Lyg kokia galinga nesulaikoma srovė, bėga dienos, mėnesiai, metai, ir gyvenime išaušta vis naujas rytas, atnešdamas žmogui čia rūpestį, čia vargą, čia džiaugsmą. Laikas bėga, kinta; kinta ir žmogaus gyvenimas. Štai, rodos, neseniai atvykome į kariuomenę ir nepastebėjome, kaip prabėgo pusantrų metų, lyg svajonė, lyg sapnas.

Šiandien visur girdėti entuziastiškas „Važiuojam...“ Džiaugiasi kiekvienas, jei jo gyvenimas skaidrus, be audrų, be purvo. Džiaugiamės ir mes, kad, ištikimai ir sąžiningai tarnaudami, nenusikalto Tėvynei, jos įstatymams bei vyriausybei. Nesuteršę kario vardo galim ramia širdimi, atlikę karinę prievolę, atsisveikinti kariuomenės eiles ir grįžti vėl tenai, iš kur atvykome, prie savo seno darbo.

Artinasi dienos, kada „Važiuojam“ stosis tikrenybe. Paliksime jaunosius savo kariuomenės draugus, mylimiausį draugą, su kurio niekad nesiskyrėme — šautuvėlį. Nusivilksime milines ir, žodžiu, tapsime tokiais pat piliečiais, kokiais atvykome į kariuomenės eiles. Kai kam atrods, kad mes čia kariuomenėj nieko neužgyvenome ir nieko neparsi-

vešime iš jos. Taip manydami mes klystame. Tik tas nieko neparsiveš iš kariuomenės, kuris nenorėjo parsivežti, nenorėjo to turto, kurį mes igijome.

Mes parsivešime iš kariuomenės brangiausią turtą — apšvietimą. Mes iš kariuomenės išvyksime nebe tie, kokie atvykome. Mes kariuomenėj išsiauklėjome ne tik gerais šalies gynėjais — kariais, bet ir dorais piliečiais. Mums pirma drausmė atrodė labai sunki, bet šiandien pripažinsime patys, kad ne tik kariui, bet ir eiliniam piliečiui ji reikalinga, nes be drausmės žmogus yra tik palaida būtybė. Yra ir sakoma: „Nėra ūkio be šeiminko, nėra kariuomenės be drausmės“. Toji drausmė mus ir išugdė, išauklėjo, atvėrė mums akis į platų pasaulį. Per trumpą tarnybos laiką mes sukultūrėjome, apsišvietėme, tarytum numazgojome nuo savęs visas tamsias dėmes ir per kariuomenę tapome ne tik gerais kariais, bet ir dorais piliečiais, jei tik eisime tomis pačiomis pėdomis. Jei būdami piliečiais gyvensime ta pačia kariška dvasia, ta pačia drausme ir tvarka, tuomet visados mums švies giedrus rytojus.

Senas kareivis.

„Važiuojam!“

Šulco foto

LIETUVOS
RESPIUBLIKOS

Atsargon važiujant.

Linksmas ir kupinas įvairių gerų, kilnių norų ir pasižadėjimų atvykai, jaunuoli, į kariuomenę. Lydėjo tave didžiausias pasiryžimas visiems tiems savo troškimams pasiekti.

Noroms tave išleido ir namiškiai į kariuomenę. Jie žinojo, kad sūnus ar brolis išeina savo Tėvynei tarnauti, jos labai dirbti, jos labai viso gero išmokti. Todėl nei senoji močiutė, nei mieloji sesutė

viską greitai ir laiku padaryti, bet toks žmogus ir kitiems malonus. Dažnai išgirsti iš kareivių: „Iš kariuomenės grįžęs, tai laisvai pagyvensiu!“ Žinoma, ten jau paliepiamų bei įvairių pamokymų, nurodymų teks mažiau begirdėti, bet tada gresia didelis pavojus įpulti į tinginio, į apsnūdimo glėbį. To tat glėbio daugiausia reikia saugotis, nes jis yra didžiausias žmogaus laisvės priešas. Kaip gi ga-

Atsisveikinimas su atsarginiais.

Balčūno foto

išleisdama ašarų neliejo; jos žino, kad sūnų ar brolių neišnaudos vien darbui, nekankins be reikalo, kaip kad carui tarnaujant kad būdavo, bet jį mokys, jį paruoš savarankiškam gyvenimui, gerai žinantį savo pareigas ir teises pilietį ir gryną širdžia atsidavusį Tėvynės gynėją. Taigi, jie dabar ir laukia tavęs mokytesnio, darbštesnio ir sumanesnio sugrįžtant.

Todėl neapvilsk savo brangių namiškių, pažįstamų ir pats savęs. Sugrįšk kitoks, negu kad atvažiavai. Kariuomenėje, nors ir trumpas buvo laikas, daug ko gero išmoka. Dabar per paskutiniąsias kareiviavimo dienas pagalvok, kur įgytas žinias galėsi gyvenime panaudoti, kaip jas pasidalyti su savo draugais, ką daryti, kad jos neišdulkėtų taip greitai iš galvos.

Visų pirma, nereikia mesti gražių kariuomenėje išmoktų papročių: punktualumo, miklumo ir darbštumo. Nekalbant apie tai, kad jau pačiam žmogui naudinga

lima sakyti, kad žmogus laisvas, jei jis tinginio apsėstas, kuris neduoda žmogui veikti.

Dirbti reikia. Girdėjome per agronomų paskaitas, kaip reikia vesti pavyzdžingus ūkius, kaip produktyviau sunaudoti savo gaminius, kur ieškoti reikalingų patarimų. Taigi lieka tik praktiškai, grįžus namo, visas įgytas žinias taikinti.

Antras svarbus dalykas, tai nepasakyti, kad jau esi gudrus, jau viską žinai, jau visko moki. Ne, žmogus visą gyvenimą mokosi. Čia

Kariuomenė yra tokia organizacija, į kurią surenkami krašto jaunuoliai pasiruošti kautis su priešais ir palaikyti krašte nustatytą tvarką. Į kariuomenę imami vyrai, einant to krašto įstatymais, be skirtumo tautybės, tikybės ir luomo.

ir yra svarbu skaityti knygas ir laikraščius, kad papildytum savo žinias, kad ką naujo sužinotum. Žinai laikraščius, kurie rūpinasi ūkininkų reikalais, skaityk juos, tai ir pats žinosi ir kitam galėsi patarti, kaip ką ūkyje daryti. Pairsivežk ir užsiprenumeruok „Kari“, „Trimitą“, „Mūsų Vilnių“, kurie žadins tave visados nepamiršti kario gyvenimo, nuo kario minčių neatšalti. Tau tie laikraščiai praprasti, nes matai kiekvieną jų numerį, bet tavo gal apleistame šiuo atžvilgiu gimtinės kampelyje draugai gal dar nė vieno numerio tų laikraščių nematė.

Galop, svarbus dalykas yra grįžus neapsnūsti ir ne vien tik savo reikalais tesirūpinti, bet lavintis toliau pradėtame savo darbe, varyti toliau brangios Tėvynės gynimo darbą, mūs pavergtųjų brolių vadavimo darbą.

Neatsisakyk nuo tų organizacijų, kurios tau, kaip kariui, spaudė broliškai ranką, kvietė bendram darbui, sakėsi žengiančios drauge su kariais. Ar begal būti tau, kaip po buvusiam kariui, geresnis draugas, kaip kad Vilniui Vaduoti Sąjunga, kuri sakosi: „Mes norime jai, (supr. kariuomenei) pranešti, kad Vilniun žygiuosim koja kojon draug su kariuomene, mes ją remisime, mes visur jai padėsime, visokeriopą pagalbą teiksime“. Arba: „Drąsiai sakome kariams, kad mes su jumis!“

Taigi ruoškimės ir atsargoj būdami drauge su šauliais ir kitais mūsų bendraminčiais vaduoti savo mieluosius brolius, savo sesutes vilnietes. Juk „Mūsų Vilnius“ sako: „Kai išmuš tinkama valanda — į Vilnių žygiuosime visi: kariuomenė, šauliai, V. V. S. nariai, visa organizuota ir neorganizuota visuomenė! Ten pailsės mūsų kūnas, ten nurims mūsų siela ir širdys!“

Al-as P. Kačinskas.

Atsarginiams.

Į mūsų kariuomenę ateina vieni nuo vokiečių, kiti nuo lenkų bei latvių sienų. Vieni būna geri tautiečių sūnūs, kiti išgamos. Vieni ateina savo kraštą apginti, kiti gal būt savo kraštą išduoti kokiam vidaus ar išoriniam priešui.

Susibūrus tokiai žmonių ben-

drijai, reikalinga tam tikra tvarka, vadinama drausmė, o drausmei palaikyti reikalingi viršininkai. Kariuomenėje viršininkus ima iš savo tarpo daugiau išsilavinusių. Jų žinioje būna visas kariuomenės turtas. Nuo jų ir priklauso kariuomenės išsilavinimas.

Kareiviai pagal savo išsilavinimą būna paskirstyti į įvairias užimamas vietas, jie sužino kariuomenės silpnąsias ir stipriąsias puses ir daug kitokių žinių.

Kyla klausimas: ar visi kariai laiko paslapyje visa tai, kas kariuomenėje yra slepiama? Ne visi, — neklystu taip atsakydamas. Vieni grįžta į lietuvių šeimas, kur joks priešas neišgaus jokios žinutės, kitas grįžta į nutautusias šeimas, kur priešas pasisemia daug žinių. Be to, kiti grįžę atvirai išpasakoja visa, ką tik žino, savo šeimoms. O iš jos sužino kita panaši šeima, kurioje pasitaikys išdavikas — šnipas, kuris, surinkęs visas žinias, perduos mūsų priešams, kurie kiekvieną minutę tyko išgirsti ką nors iš mūsų.

Dėl šitų priežasčių mums, Lie-

tuvos kariams, neužtenka ištikimais ir gerai atitarnauti kariuomenėje, bet reikalinga būti ištikimais ir atsargoje. Todėl mes, Lietuvos kariai, nenorėdami tapti išdavikais, išėję atsargon, nepasakokim to, kas kariuomenėje yra paslaptis.

Kiekvieno atsargos kario yra pareiga, grįžus iš kariuomenės, laikyti paslapyje, kas viešai neškelbiama apie mūsų kariuomenę, ne tik nuo nepažįstamų, bet reikia susilaikyti ir pažįstamų tarpe.

Petras Lukšta.

Paskutiniai ilgai užtrukusios žiemos burtai.

9 p. p. foto

Kareivėlio geras būvis,
Dar geresnės išleistuvės —
Kožnas nori palydėt,
Atsisveikint, pakalbėt.

Čia kepurė ir milinė,
Katiliukas ir kuprinė
Ir trimitas čia skardus —
Palydėjimas graudus!
Čia ir batas, čia ir šaukštas,
Štai ir šautuvas čia aukštas —
Visi šypsos jam meiliai,
Atsisveikina dailiai!

Jie per tuos pusantrų metų
Viens prie kito taip priprato,
Tapo prieteliais visi —
Niekur tokių nerasi!

Ir sustoję jie į eilę
Rodo savo karštą meilę
Ir kiekvienas atskirai
Drožia prakalbas gerai.

Šautuvas:

— Ak, tai pyškinom, tai pliekėm,
Kaip pašėlę kulkos lėkė —
Šaudyt, taikyt mes išmokom,
Dar užduosim lenkams strioko!

Trimitas:

— O varinis aš trimitas
Tave žadinau kas rytą,
Anksti kelti — daiktas sveikas,
Miegui, darbui — savo laikas.

Milinė:

— Lietų, vėją, sniegą, šaltį,

Buvo lengva mums pakelti,
Padėvėjęs spalvą žalią
Pajutai tu stiprią galią!

Kepurė:

— O kepurė su kazirku
Ar nors kartą tau pravirko?
Ne — kareiviška kepurė
Visad linksmą ūpą turi!

Batas:

— Kol mane tu, brole, nešiojai,
Išsidirbai stiprią koją,
O juk koja mūsų darbe
Turi rolę labai svarbią.

Kuprinė:

— Ak, broluži, be kuprinės
Neapseit už kareivinės —
Išbarstytum savo mantą
Ir ant aikštės ir ant plento!

Katiliukas:

— Mes kaip ponai atsilošę
Kirtom mėsą, zupę, košę —
Mudu vyrai vikrūs, sveiki,
Viso gero — ko bereikia!..

Šaukštas:

— Ar atsimeni, kai srėbei
Tu kopūstus, zupę riebią,
Nesinori čia man girtis,
Tiktai gaila mudviem skirtis...!

Visi choru:

Ak, kary, tu kareivėli,
Susitiksime mes vėliai —
Mūsų rytai dar aptemę,
Dar vaduosim Vilniaus žemę.

Rašo jaunas kareivėlis
Misinginis Mamonėlis.

Radviliškio atvadavimas 1919 m.

(Žiūrėk „Kario“ 12 nr.).

Radvilišky bermontininkai buvo moderniškai apsiginklavę ir gerai įsitvirtinę, todėl ne taip lengva buvo juos išmušti. Kas kart mūsiškiai artėjo į miestelį. Keletą kartų bandyta pulti, bet dėl nepatogių puolimui sąlygų nepavykdavo. Vieną dieną, apie lapkr. 20 d., mūsiškiai puolė miestelį. Lietuviai panaudojo smarkią artilerijos ugnį, kurios sviediniai krito miestelyje ir sukeldavo gyventojų bei bermontininkų tarpe paniką. Buvo girdėti lietuviškas garsus iš šimtų narsių karžygių krūtinių „valio“. Bet paskui šauksmas susimaišė su artilerijos, šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi. Manėmė, kad jau užimtas miestelis, bet pasirodė, kad ir šį kartą nepavyko. Anksti rytą, dar neišaušus, mūsiškiai išiveržė į priemiestį, bet, nelaimė, nespėjo laiku atvykti rezervas, todėl su žymiais nuostoliais teko pasitraukti. Jau besitraukiant atvyko pagalba. Spėjo gerokai išaušti, ir todėl vokiečiai galėjo orientuotis, ir atvykusiai paspirčiai teko tik sužeistus gelbėti. Po kiek laiko vėl

buvo girdėti puolant iš stačiatikių kapų pusės. Mūsiškiams buvo pavykę paimti minimus kapus, bet bermontininkams paleidus smarkiausią ugnį, buvo priversti pasitraukti.

Pradžioje, kautynių metu, gyventojai slėpdavosi rūsiuose, bet vėliau priprato. Patrankų trenksmas, kulkosvaidžių tarškėjimas liko paprastu kasdieniniu dalyku ir žmonės jau nebesislėpdavo. Dieną ir naktį nenurimdavo nenuoramos patrankos. Reti, bet smarkūs jų šūviai kažkaip baugiai gnaibė širdį, sieloj buvo jaučiamas kažkoks skausmas. Mums atrodė, kad kiekvienas šūvis iš vokiečių patrankų neša mirtį mūsų mylimiems broliams—sūnums. Kas gali apsakyti bejėgiškumą, kuriame mes buvome. Viską tikrai atjausti ir suprasti gali tik tie, kuriems teko pergyventi panašią būklę. Žinoma, mūsų broliams — kariuomenei taip pat sunku buvo. Juk puolant miestelį reikėjo panaudoti artilerijos ugnį, per kurią galėjo žūti, vietoj okupantų, savieji. Skaudu, bet kitos išeities nebuvo. Tė-

vynė tos aukos reikalavo. Juo toliau, juo kautynės aštrėjo. Mūsiškiai puolė Radviliškį iš visų pusių, bet aršiausios kautynės įvyko prie mūrinio malūno, kuris kelis sykius buvo imamas iš rankų į rankas. Kadangi bermontininkai jame buvo gerai įsitvirtinę su patrankom ir kulkosvaidžiais, o aplinkui gi plikas laukas, todėl lietuviams puolant be jokios priedangos, toj vietoj žuvo gana daug ir mūsų kareivių.

Mums, tuo laiku miestelyje gyvenantiems, ne tik grėšė mirtis nuo sprogstančių sviedinių ir kulkų, bet nuolat ir įkyriai skverbėsi galvon mintis, kad teks badu mirti. Daugelis, neturėdami maisto ir, nežiūrėdami į gresiantį gyvybei pavojų, ėjo į miestelio centrą ieškodami pirkti duonos. Bet tuomet nė už didžiausius pinigus nieko nebūdavo galima gauti. Susilenkęs, slapstydamasis bėgi, o kulkos, lyg bitelės, zvimbia.

Lapkričio 22 d. anksti rytą nuo lietuvių patr. sviedinių užsidegė Radviliškio dvaras. Gaisro pašvaistės skaidriai nušvietė dangų. Buvo girdėti ir sprogimų, kadangi dvaro sandėliuose buvo sukrauta sviedinių, šautuvams šovinių, raketų ir benzino bei tepalo. Taip

1831 metų sukilimas Lietuvoj.

Sukilimo reikšmė.

Šių metų kovo 25 dieną suėjo lygiai 100 metų, kai Lietuva buvo sukilusi, norėdama atsikratyti nuo rusų jungo. Šis įvykis mūsų žmonių istorijoje vadinamas pirmuoju lenkmečiu. Antrasis lenkmetis (1863—64 m. sukilimas) daugiau minimas, daugiau atminamas, tačiau 100 metų sukaktuvių proga pravartu prisiminti ir aną pirmąjį.

Tasai sukilimas Lenkuose prasidėjo daug anksčiau, būtent 1830 metais lapkričio 29 d. naktį. Todėl lenkai to sukilimo 100-tį minėjo pernai lapkričio 29 d., o mes minime šiemet, nes ir pirmieji Lietuvos sukilėliai, švėsdami savo metinę sukaktį emigracijoje, paminėjo ją kovo 25 d. Vyriausi lenkų sukilimo iniciatoriai ir kurstytojai Varšuvoj buvo: podporučikas Visockis — Varšuvos podpraporščikų mokyklos rikiuotės instruktorius, podporučikas Zalivskis — plaukiojimo mokytojas, ir lenkų gvardijos pulko oficeris Urbanskis.

Visi trys vyrai, nors buvo energingi, karšti, narsūs, tačiau neturėjo nei tam tikrų sukilimo vadų gabumų, nei pasirengimo, nei jokios aiškios politinės programos, nei plačių ryšių su visuomene bei slaptųjų organizacijų vadais. Daugiausia jie vadovavosi artimiausiu tikslu — neleisti, kad Mikalojus I (rusų caras) siaurintų Lenkijos konstituciją.

Todėl, daug prakišę, neatlikę net artimiausių uždavinių, turėjo be garbės pasitraukti. Pats sukilimas, kaip jau jo pradžia rodo, ne savo laiku buvo pradėtas, nepribrendęs ir tinkamai neparengtas. Todėl jis nepasisekė nei Lenkijoje, nei Lietuvoje. Jo padariniai buvo labai sunkūs ir skaudūs, ne tik buvo prarasta, kas turėta, bet dar daugiau nustota.

Rusų valdžia, užgniauzusi sukilimą, konfiskavo daug dvarų ir žemių — Lenkijoje 2349, Lietuvoje — 2890. Lenkams uždėjo 22 milijonų rublių kontribucijos ir prievolę laikyti 100 000 rusų kariuomenės. Lietuvoje visiškai norėjo palaužti bajorų ir lenkystės galybę, todėl 1832 metais uždarė Vilniaus universitetą, o 1842 ir dvasininkų akademiją. Buvo uždarytos ir kitos mokyklos, panaikinta bajorų savivaldybė, atimta daug bažnyčių ir vienuolynų žemės. Vietoj uždarytų mokyklų buvo steigiamos rusų, taip pat buvo įvesta rusų kalba, kaip oficialinė. 1839 m. buvo panaikinta bažnytinė unija, o visi unijotai paversti pravoslavais. 1840 m. buvo atmainytas dar tebeveikęs ir galiojęs Lietuvos statutas.

Kaip ten bebūtų, bet vis dėlto šis 1830—31 m. karas bei sukilimas, plačiai imant — Lenkiją ir Lietuvą, be galo turėtų būti įdomus kiekvienam kariui. Maža rasime istorijoje, be paskutinio didžiojo karo, panašių karų, kurie būtų pasižymėję tokių nepaprastų operacijų įvairumu, tokiomis tipingomis visų rūšių kautynėmis. Operacijos daromos plačiausioje te-

pat ten stovėjo keli lėktuvai. Tą patį rytą mūsiškiai užėmė dvarą. Nekantraudami laukėm skubesnio priešų nugalėjimo.

Pagaliau mūsų troškimas įvyko lapkričio 22 d. Tą dieną, atlydžiui verčiant, sniegas kaip pašėlęs tirpo. Užtat buvo šlapia, drėgna, purvina ir miglota. Visą dieną nuolat kaujantis, mūsiškiai pasiryžo dar kartą pulti miestelį. Visos dienos kruvinos kautynės tik vakare davė teigiamų vaisių. Tamsu. Šiurpulinga... Vokiečiai paliai geležinkelį bėgioja. Aiškiai matyt jų nusiminimas ir baimė. Paliai anglių sandėlių išstatė kelis kulkosvaidžius pietų pusei apsaugoti.

Šį kartą, matyt, buvo pasiekta ypatingos vienybės puolime. Atsidarė tikras pragaras. Sviediniai krito čia pat: ant daržų — gatvių, kai kur ir namus ardė... Bet daug jų nesprogdavo, todėl didesnių nelaimių išvengta. Mes manėme, kad šaudoma nesprogstamais sviediniais tyčia. Tūkstančiai raketų kilo į dangų, nuo kurių jis tartum pasriuvo kraujais. Mūsiškiai kas kartą artėjo ir garsus lietuviškas „valio“ vis arčiau ir garsiau aidėjo. Vokiečiai paleido kokią tik galėjo ugnį. Nuo šūvių dūmų aplink pakilo tartum rūkas, pajuo-

davo tirpstantis sniegas. Bet mūsiškiai, nepaisydami pragariškos ugnies, karštos tėvynės meilės vedami, nieko nepaisydami veržėsi pirmyn. Tai buvo baisi keršto diena! Bermontininkai negalėjo sulaikyti narsių lietuvių, nors ir silpnai ginkluotų.

Bermontininkų tarpe kilo panika, nes jie nesitikėjo, jog lietuviai gali parodyti tokį narsumą ir galią. Jie manė, kad šį kartą puolė nė lietuviai, bet anglai ar prancūzai. Bet klydo jie: ne kas kitas, bet beveik beginkliai, Lietuvos

kaimo berneliai, taip narsiai kovėsi. Jie buvo apsišarvavę karšta tėvynės meile ir nepriklausomos ir laisvos Lietuvos idėja. Mūsiškių ginklas pasirodė galingesnis, negu priešų moderniškiausi techniški karo pabūklai. Neišlaikė stiprios mūsų atakos ir netvarkoje pasileido bėgti šiaulių link. Išbėgau ir aš gatvėn pažiūrėti; pamaciau bėgant iškrikusią bermontininkų virtinę: daugumas net be šautuvų, be kepurų bėga. Pro mažą Anglių gatvelę bebėgdami, puolė prie manęs, kad nurodyčiau

Lietuviai puola bermontininkus ties Radviliškio.

ritorijoje (nuo Baltijos jūros ligi pačių pietinių Lenkijos žemių), tiek vyriausiam karo teatre, tiek tolimiausiam rusų užpakaly, tiek jų sparnuose.

Be generalinių kautynių, matome daugybę partizanų veiksmų, tolimų prasiveržimų, įsibrovimų. Pagaliau, visuotinis Lietuvos gyventojų sukilimas ilgai ir plačiai sujudina visą kraštą. Pradžioje tik sukilėliai darbuojasi, vėliau paremia juos reguliari lenkų kariuomenė.

Šitam kare iš vienos pusės stoja milžinas, iš antros — daug silpnesnis kariautojas, tačiau jisai savo nepaprasta dvasia ir morale jėga dažnai atstoja ir fizinę jėgą, ir ne tik kad nenusileidžia tam milžinui, bet kartais ima dar iniciatyvą, grūmiasi (per 8-tą mėnesių) ir, rodos, stengiasi mirštamą smūgį jam suduoti.

Per šį karą nepaprastai aukštai ir ryškiai iškilo tautos ir kariuomenės moralinis veiksnys ir jo begalinė reikšmė kautynėse. Deja, pats Lenkų karas ir platesnis Lietuvos sukilimo aprašymas išeina iš mano temos, todėl norintiems plačiau susipažinti galėčiau nurodyti keletą šaltinių:

1. Polsko—Russkaja vojna 1831 goda. Puzyrevskij. (Du tomai).
2. Wacław Tokarz. Zarys Historji Wojny Polsko Rosyjskiej 1831 Roku. Warszawa, 1922 r.
3. Wojna na Litwie w roku 1831. A. Z. Kraków. 1913.

4. Zbiór pamiętników o powstaniu Litwy w roku 1831. Ułożony przez Feliksa Wrótnowskiego. Lipsk. 1875.

5. Wspomnienia. Jan Nepomucen Niemojewski. Warszawa. 1922.

6. Kukiel. Zarys Historji Wojskowosci w Polsce.

7. Materijaly dla voennoj geografiji: voennoje obozrienije Kovenskoj gub. Ufniarskij.

Lietuvos būklė.

Prijungus Lietuvą (po paskutinio padalinimo), nieko nebuvo padaryta dėl jos suliedinimo su Rusų žemėmis. Tuo reikalu net nebuvo aiškios politikos. Kotryna II stengėsi sujungti. Povilas ir Aleksandras dirbo priešingai.

Administracinis Lietuvos suskirstymas sukilimo metu buvo toks: Suvalkų gub. priklausė prie Lenkijos, Kauno ir Vilniaus gubernijos su kai kuriomis išimtimis sudarė vieną guberniją. Ji buvo suskirstyta į 11 pavių, pavietai į parapijas. Valdinkai vieni buvo renkami, kiti valdžios skiriami.

Lietuvoje tevekė senasis Lietuvos statutas. Bajorai ir dvasininkai išlaikė visas savo privilegijas, o valstiečių būklė nė kiek negerėjo, — sunki baudžiava juos slėgė ir naikino. Tik tai, kai bajorams striukai prisėdavo, kai prieš jų teises ir laisvę rusai pasikėsėdavo, tuomet jie atsimindavo „mužikėlių“, įvertin-

Šiaulių gatvę. Buvau priverstas parodyti siaurutę gatvelę, kuria galėjo išeiti į Šiaulių gatvę. Jie į ją įsuko. Tuoj po jų staiga atbėga du lietuviai — žvalgai su trumpais šautuvais ir apsikabinę granatomis. Klausia, ar nemačiau vokiečių? Skubiai nurodžiau, kur nubėgo apie šimtas vokiečių. Jie tik du, bet nepabūgo šios gausingos minios ir skubiau ėmė vytis. Netrukus išgirdau granatų sproгимus, šautuvų šūvius, žmonių riksmą ir... pagaliau vėl viskas

nutilo. Tai tie du drąsuoliai, paviję, puolė bermontininkų gaują.

Aplinkui dar buvo girdėti atskiri šautuvų šūviai. Retkarčiais patrankos griudavo kažkur toliau. Tuoj atsirado ir daugiau lietuvių kareivių. Visi rusų šautuvais ginkluoti. Ant jų kyšojo ilgi durtuvai. Džiaugsmas gyventojų tarpe neapsakomas. Entuziazmo pagauti ne tik moterys, bet ir vyrai, lyg maži vaikai, verkė. Apsikabinę bučiavo išvargusius, visai šlapius, brolius kareivius — nar-

sius išvaduotojus. Kokia vienybė ir sutartinumas tada buvo visų tarpe! Daug stipresniam priešui tėvynės sūnūs — kaimo bernučeliai — nulaužė ragus! — „Lėkė kaip sakalas, nutūpė kaip vabalas“ — šis priežodis labai tinka sutriuškintiems bermontininkams.

Anksčiau minėtų dviejų žvalgų likimas man taip ir pasiliko paslapy. Vieni sakė, kad abu sužeisti, o kiti, kad vienas liko sveikas, kitas nukautas, bet tikras jų likimas pasiliko nežinomas. Tik tiek težinau, kad toj vietoj, kur įvyko susišaudymas, nukauta ar 5 vokiečiai ir keli sunkiai sužeisti. Linksma yra pamanius kokių narsuolių būdavo ir, manau, yra mūsų kariuomenėj. Garbė motinoms — lietuviams, kad jos sugeba įžiebtį savo sūnų širdyse tokią kilnią, didelę ir niekad negęstančią tėvynės meilę!

Tą pačią naktį mūsiškiai apsupo ir Šiaulių m. Be abejo būtų tą pačią naktį jį paėmę, bet čia, kaip ir visados, kur mums sekdavosi, išikišdavo kokia nors misija. Taip ir čia išikišo generolo Niselio kariška misija ir pareikalavo, kad lietuviai atsitrauktų ir leistų vokiečiams laisvai išvažiuoti Vokietijon.

Lietuviai gabena iš bermontininkų atimtą Radviliškų karo grobį.

davo jo reikšmę, pajėgumą ir net lietuviškai prašnekdamas:

„... Pameskim uvožioti ant rožnasties stonų; žmonės esma visi lygus, bo visi ant tos pačios žemės gyvenam!.. Ratavokimės kaip kas gali, ginkim gyvenimą savo kožnas! Tėvus, brolius ir sūnus jūsų nemielaširdingas maskolius mučija, kamuoja ir užmuša...“

Taip kreipėsi per 1794 m. sukilimą (M. Biržiška. Lietuvos sukilimas 1794 m.), panašiai kalba ir 1831 m., net sukilėlių himną išprovokuodami:

„Dabar lenkay neprapule
Kol Žemaytiay giwi!
Kād wysi pri ginkla pule
Tad ir bus szcziestliwi.

Lenkay, Lijtuway, Žematiay draugibio,
Kaip wysada buwom, taip ir busem wyinibio!
(Tokia buvo Telšių sukilėlių giesmė).

Savaime aišku, kad tą sukilimą Lietuvoje pradėjo ir sukurstė bajorai ir dvasininkai. Jie buvo vadai įkvėpėjai. Bet ne tai svarbu, o svarbu, kad tą didžiulę sukilėlių masę (net ligi 20.000) sudarė mūsų žmonės — sodiečiai ir miestelėnai. Svarbu, kad mūsų tauta nebuvo nustojusį egzistavus, ji kovojo dėl savo teisių, dėl savo laimės, nes jiems, sukilėliams, buvo žadėta baudžiamą panaikinti ir tikrai žmoniškų teisių suteikti.

Labai įdomus ir tas faktas, kad sukelti kaimie-

čiai ir dvarų bernai, gavę ginklų, laisvės ir nepasitikdami ponų pažadais, ne prieš rusus, bet daug kur prieš tuos pat ponus, svarbiausia dvarų valdytojus — ekonomus, pasuko savo ginklą.

Ponai, neseniai buvę baisūs, dabar virto kitoki: kvietėsi savo valstiečius talkon, kai kurie, slapstydamiesi nuo rusų, tiesiog ieškojo jų malonės ir paramos. Iš pradžios pasipriešinimas buvo pasyvus: valstiečiai neduoda rekrutų, nieko neduoda, ko ekonomas reikalauja. Vėliau tasai pasipriešinimas stiprėja. Valstiečiai pradeda užpuldinėti dvarus, nesigaili nei ekonomų mantos, nei jų asmenų. Ir žinios ir pats valstiečių kerštas tolydžio plinta ir didėja. Ekonomai, siaubo apimti, tariasi bėgti, ir bėga pametę viską, kur kas gali, kad išliktų gyvi. Dabar jau jie susipranta kalti esą ir gerai žino, kad bailsios skriaudos nelieka be atpildo. Kai kur tuos ekonomus, susigavę ir nusigabėję į mišką, pakorė, kitur tik palupo ir palaido. Sukilėliai, įsiveržę kur į dvarą, naikino jo turta ir degino.

Taigi, tasai sukilimas buvo įdomus ir pamokomas vienai ir antrai pusei. Valstiečiai suprato, kad ponai ir visoki priespauda tik tol yra ir tol ji bailsi, kol jie pakrikę, nesusipratę ir nesusitelkę krūvon. O ponai ir kiti mūsų krašto politikai bei vadovai aiškiai įsitikino, kad ilgiau taip su žmonėmis elgtis nebegalima, kad valstiečiai yra jėga ir kad joks sukilimas bei pasipriešinimas prieš rusus be jų nėra įmanomas.

Radviliškyje paimta daug karo grobio. Apie 50.000 iš lėktuvų mėtyti bombų, 20 įvairaus kalibro patrankų, apie 50.000 artilerijos sviedinių, 30 lėktuvų, apie 75.000 šovinių šautuvams, apie 100 kulkosvaidžių ir daugybę kitokio kariško ir geležinkelių turto...

Atvažiavusioji misija reikalavo iš lietuvių ne tik sustabdyti ofenzyvą prieš bermontininkus, bet ir atsitraukti į lietuvių kariuomenės senąsias pozicijas.

Kada apie tai sužinojo Radviliškio m. gyventojai, t. y., kad mūsų kariuomenė turi atsitraukti į senąsias savo pozicijas, Radviliškio valsč. ir miestelio gyventojai susirinkę priėmė tokį nutarimą, kurį pasiuntė Lietuvos kariuomenės brigados štabui:

„Radviliškio valsč. v-ba ir visuomenės atstovai sužinoję, kad Radviliškis pateks į vokiečių rankas, prašo karo valdžios neleisti gražinti mus į vokiečių nelaisvę, nes šiandieninė vokiečių kariuomenė yra tikri banditai. Gyventojai buvo jų terorizuojami. Šiandien be jokios priežasties sušaudė ramius gyventojus Pranevičių ir Jankevičių. Atiminėjo iš žmonių gyvulius, mėsą, javus ir pinigus. Kai kurie gyventojai liko be kashnio duonos ir be rūbų. Vokiečių

kareiviai mušė žmones ir daugeliui atimta sveikata. Tokių patvirtinimų nurodytų dalykų begalės. Vokiečiams bermontininkams sugrįžus, gyventojams nebebus gyvenimo. Gyventojai manys, kad jie valdžios pamiršti. Vietos gyventojai prašo varyti šalin vokiečių bermontininkų žudymo terorą. (Pasirašė) Simanavičius, Šliogeris, Kun. Jasienskis”.

Bet tas prašymas nežinia kodėl nebuvo išklaustas ir lapkričio m. 23 d. mūsų kariuomenė išėjo iš Radviliškio. Prieš išėjimą iš

Baigėme ir pradėdam.

Baigėme tarnauti, vyrai, ir tarnavome gal „ščyrai“, o dabar atėjo proga vėl šiaudų turėti stogą: kareivinės pasilieka, vėl mes jauną savo vieką dėsime į mūsų žemę, iš kurios galybę semia mūsų tėvai nuo senovės... Parsinešime naujovės mes į savo kaimą gimtą — galvą apšviestą ir rimtą: kas rašyti nemokėjo, kas skaityti vos galėjo — o dabar visi sugrįžę bus kaip vienas pasiryžę spaudą kuo labiau mylėti

miestelio, iš jo buvo išvežtas visas paimtas karo grobis. Prie to beveik nekviečiami prisidėjo vietos ir apylinkių gyventojai ir padėjo kariuomenei. Kiti net iš tolo atvyko su pastotėmis.

Vokiečiams išsikrausčius iš Šiaulių, Radviliškis su Šiauliais vėl buvo lietuvių užimti ir nuo to laiko iki šiai dienai gyventojai džiaugiasi Lietuvos laisve ir nepriklausomybe. Nuo tų baisaus teroro laikų praėjo jau vienuolika metų.

Vladas Mingelevičius.

ir kitiems su ja padėti...

Mes, tur būt, visi jau kortas, nes labai apleistas sportas — kaimuose ims sportą plėsti, nes gana pakumpus dvėsti: futbolus vikriai po aikštę spardys, kur vien kiaulės vaikštė.. Žemę — motiną malonią lepins jau visi, kaip poniją, kad geresnį duotų vaisių, nes kai kur apleista baisiai, — žodžiu, mes atitarnavę, būsime veiklos ragavę ir kitus nuo sustingimo ir senus ne vien jaunimą žadinsime, vyrai, uoliai, — o dabar: Visi — namolei!..

Arėjas Vitkauskas.

Kova su rusais.

Pirmoji žinia Lietuvoj apie tikrai pradėtą sukilimą Lenkijoj buvo sugauta 1830 m. gruodžio mėn. iš įsakymų rusų pulkams. Dirginančia elektros srove sujudino visus ir švystelėjo dar nepamirštos laisvės viltimi.

Tačiau niekas tik savomis pajėgomis nesitikėjo tai padaryti, nugalėti šį milžiną (taip žiūrėjo į rusus) be reguliarių Lenkų kariuomenės ir be kitų valstybių pagalbos. Kiekvieno instinktas neiškiai sakė, kad visko pradžia yra Anglija, o ypač Prancūzija, ir kad iš ten reikia tikėtis kuo didžiausios paramos.

Ligi 1831 m. kovo mėn. pusės Lietuvoj buvo gana didelės rusų kariuomenės pajėgos. Bet vėliau, kai rusų kariuomenė iš Lietuvos buvo permesta į Varšuvos kovos lauką, ir kai rusų feldmaršalo Dybičiaus raportai nerodė tvirtos dvasios, tuomet susidarė nuomonė, kad sukilėliai galingi, veiklūs, kad rusai silpni ir nugalimi. Kovo mėnesį rusų buvo likę Lietuvoj: Vilniuje — 5 divizija (arti 3,200 žm.), vėliau sustiprinta gusarų pulku, Kaunan — atsiųstas vienas kazokų pulkas, o kituose miestuose buvo silpnos invalidų komandos.

Rusai, susilpninę savo kariuomenę Lietuvoj, sustiprino budrumą, visur sekė, šnipinėjo, atiminėjo ginklus, pagaliau net paskelbė karo stovį.

Sukilėliai pasijuto smarkiai suvaržyti ir dar daugiau pradėjo laukti Lenkijos pulkų. Bet laukiamoji

kariuomenė nesirodė, — didėjo nekantrumas, patriotiškos proklamacijos. Varšuvos laikraščiai, per Prūsiją gaunami, tolydžio ragino sukilti.

Tuomet Lietuvos bajorai ir žmonės, nenorėdami atsilikti ir savo dvasia pasirodyti menkesni, nusprendė atvirai pradėti veikti. Pirmieji ir bendrai patys karštieji ir veikliausi sukilėliai buvo žemaičiai. Pirmiesiems pasipriešinimams davė progos rusų paskelbtasai rekrutų rinkimas ir maisto bei pašaro rinkliavos armijos reikalams.

Jau 1831 m. vasario mėn. daugelis Salantų ir Ginteliškių par. (Telšių apskr.) vyrų sukilo su ginklais, bėgdami nuo rekrutų ėmimo, vadovaujant bajorui Borysevičiui ir valstiečiui Giedrymui. Šie jaunuoliai tuoju buvo užklupti policijos ir Telšių igulos komandos. Jie turėjo bėgti į Prūsus. Ten dalis jų buvo išduota rusams, o kiti spėjo pasislėpti. Bet šisai sprogimas nebuvo reikšmingas sukilėliams ir neišjudino platesnių masių. Daugelis pažiūrėjo, kaip ir anksčiau kad būdavo, tik kaip į mėginimą rekrutų išvengti.

Tačiau rusai daug rimčiau įvertino šį įvykį ir tuoju užuodė, kuo kvepia. Mikalojaus įsakymu pulk. Kochovskis ir caro adjutantas pulk. Manteifelis skubiai buvo nusiųsti į Telšius, kad pačioj pradžioj užgniaužtų sukilimą. Jiems buvo komanduotas iš Kauno pulk. Bartolomiejus su 1.200 žm. ir 4 patrankom. (Bus daugiau).

„Karys“ kaime.

Kaime yra dar vienas trūkumas, būtent, kad be kitų įvairių knygų ir laikraščių, kaimas negauna kariuomenės laikraščio „Karys“ ir jis nieko negali žinoti apie savo kariuomenę, apie jos gyvenimą ir kita, kas kiekvienam piliečiui yra reikalinga būtinai žinoti. Dabar „Karys“ kaime yra lyg didžiausia pramoga ir kurią trobelę jis lanko, ten yra didžiausia įvairenybė. Todėl aš tuo reikalu ir noriu plačiau pakalbėti.

Pavyzdžiui, gaunu vienai savaitei atostogų. Kupinas džiaugsmo ir energijos važiuoju namo aplankyti pasiilgusių savo namiškių ir savo jaunatvės draugų bei draugių. Kartu su savimi vežuos ir visus 1930 — Vytauto Didž. — metų „Kario“ numerius, kuriuos smalsiai surinkau per 52 laukiamas savaites tikslu namuose, turėdamas gražaus atliekamo laiko, juos sutvarkyti, surišti į vieną gražią ir turtingą knygą — komplektą. Tai bus geriausias Vytauto Didžiojo metų atminimas. Šis gražus ir turtingas Vytauto Didž. atvaizdais ir aprašymais leidinys bus įdomus, naudingas, brangus ir daug ką primins mano vaikų vaikams. Taip pat gera bus prisiminti ir savo gyvenimą kariuomenėje tais istoriškais Vytauto Didž. metais, kurie mums labai brangūs.

Parvažiavęs į namus ir šiek tiek apšilęs ir pavalgęs skanių mamytės pagamintų blynelių, daug ką papasakojau iš kariuomenės gyvenimo. Kad galėčiau geriau įtikinti saviškius, išsitraukiau iš čemodano „Kario“ didelę, gražią, per 1000 puslapių, knygą. Nustebę žiūri į mane ir klausia — kas čia. Didžiudamasis atsakiau, kad čia mūsų laikraštis „Karys“. Namiškiai, vartydami lapą po lapo, džaugės, gėrėjos ir gyrė, kad gražus. Kelionės nuvargintas paprašiau, kad baigtų žiūrėti, ir sutvarkęs sudėjau vėl į tą patį čemodaną. Kitą dieną buvo sekmadienis. Žmonių būriai klegėdami — juokaudami traukia į bažnyčią. Po pamaldų kiekvienas užsuka pas savo draugus bei drauges pažaišti, pasidalinti išpūdziais, padainuoti ir t. t. Tokių draugų ir draugių ir aš turiu. Todėl neaplenkė ir manęs neatlanke. Paklaustas kas gero, daug jiems papasakojau apie kariuomenę, apie įvairius įvykius, pergyvenimus ir t. t., o kartu pasigirdamas, ir jiems parodžiau „Kari“. Jie vartė lapus su didžiausiu malonumu, atidžiai žiūrindami kiekvieną vaizdelį, ir kiekvieną antraštę. Kambaryje buvo visiška tyla. Būsimieji jaunieji mūsų kariai tiek įsigilino į „Kario“ lapus, kad ir patrankos šūvis nebūtų jų pažadinęs. Žiūrėdami į manevrų, šaudymų, gimnastikos, sporto ir kitus kariškus vaizdelius, tiesiog ryte rijo seiles ir tik sulaukę vėlyvos nakties, kada laikrodžio rodiklis kitos dienos jau antrą valandą rodė, kiekvienas atsiseikindamas prašė paskolinti bent po vieną numerį, nors trumpam laikui. Paskolinau. Kitą dieną tokių draugų dar daugiau atsirado, ir tiems turėjau paskolinti. Trečią dieną pas save nebeturėjau nė vieno numerio. Mano mylimasis draugas „Karys“ buvo išskridęs pasižvalgyti po sodžius. O žodžiuje „Karys“ jaučiasi labai patenkintas ir esąs mielu svečiu, nes jį visi myli ir gerbia. Atostogoms baigiantis pradėjau kaleduoti ir

mėginti vėl jį parsikviesti pas save, bet kur tau: Iš vieno tuoj išgirdau: „Brolau! pyk nepykęs — neduosiu“. Iš kito: „Būk geras, palauk kitos dienos“. Trečias teisinasi, kad jo gimnaitis išsivežęs, ir taip visa eilė. O čia jau paskutinė diena mano atostogų ir turiu važiuoti į dalį. Taip ir liko. Negi eisi pas draugus su policija atimti. Grįžau namo nuliūdęs, nes maniau, kad savo atminimą būsiu amžinybėn palaidojęs, bet švystelėjo mintis, kad, tur būt, dar rasiu kai kuriuos numerius atvažiavęs į dalį, o kurių nerasiu, tai gal koku nors būdu išprašysiu iš „Kario“ redakcijos. Iš tikrųjų taip ir padariau. Todėl manau, gerbiamieji skaitytojai, jau bus jums aišku, kaip šis laikraštis sodžiu yra vertinamas ir kaip jis visuomenę patraukia prie savęs. Dažnai į sodžius kai kuriuos laikraščius, žurnalus ir knygas parkviečia mūsų moksleiviai. Mes, atsarginiai, kurie esame kupini kariško mokslo ir žinių, neatsilikime nuo savo brolių — moksleivių — parsikvieskim kartu su savimi (važiuodami į namus) ir „Kari“. Ryt po ryt gausime įsakymą palikti kareivines, tą malonų karišką darbą, tas skardžias dainas, draugą šautuvą ir t. t. Parvažiavę dirbime naują darbą, nauju gyvenimu gyvensime. Kas mums primins kariuomenę, tas žavinčias dainas, ir kas mums duos žinių, ką dabar veikia mūsų likusieji draugai. Nieks kitas kaip tik „Karys“. Be jo tėviškėje bus liūdna, nejauku ir ilgu. Šis, mus lankydamas, kas savaitė daug ką primins, padės ir pamokys, o mes tuo padėsime savo jaunesniesiems broliams, kurie už metų ar kitų turės stoti į mūsų vietas. Mes į savo brolių, giminaičių ar kaimynų sielas įdiegsime daugiau kariškų žinių ir jie, atvykę į kariuomenę, iš karto bus pavyzdingi kariai.

Šiandien „Kari“ kas valandą matote savo skaityklose ant stalų ir tai po keletą egzempliorių, bet namuose neteks jums jo matyti. Aišku, kad važiuojant kai kuriems bus sunku išsirašyti „Kari“, nes tas malonumas kaštuoja 8 litai, o pas mus, atsarginiai, manau, finansinis krizis ir po mūsų kišenių tik vėjas švilpauja. Todėl, kurie neišgalit išsirašyti, tai koku nors būdu išgaukit bent po vieną numerį parsivežti. Pamątyt, kaip jūs jį namuose branginsit ir turėdami redakcijos adresą prie pirmos progos stengsitės išsirašyti „Kari“. O tas jūsų darbas gan brangiai bus įvertinamas ir tau, atsargini, bus dėkingas kiekvienas, kuris gaus jį skaityti. Nes kiekvienas skaitytojas, skaitydamas „Kari“, jausis labiau patenkintas, negu koku romanu. Ilgesnis skaitymas privers jį prie to, kad jis bus neperskiriamu ir amžinu „Kario“ draugu.

Aš jums, atsarginiai, linkiu išsirašyti savo bendrakeivį ir draugą „Kari“ ir su juo niekad nesiskirti. Nes tik „Kari“ skaitydami mes visad būsim artimi ir surišti su kariuomene ir ginklo draugais.

Sanit. pulk. Mečius Grinius.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ 12 nr. 233 psl. rašiny „Malonios valandos Čekoslovakijos kariuomenėje“ 39 eil. iš viršaus (kairėj) vietoj „gen. št. pulk. Jockaus“ turi būti „gen. št. pulk. Jackaus“.

Sudieu, draugai!

Sudieu, draugai!

Jau jūs keliaujat

Į gimtąjį mieląjį kaimą,

Į tėviškės ošiančius gojus.

Tuoj sėsitė grūdą

Ir seksit, kaip dygsta:

Ar lietus suvilgys,

Ar laukiamą derlių atneš vasarą
jus.

Sudieu, draugai!

Išsklisime mes tuoj

Po Lietuvą lygią ir plačią,

Po lankas ir klonius gimtuosius.

Širdys' atminimą,

Taip brangų ir mielą, kaip svečią,

Kaip meilės nirmosios svajonę,

Uždare išnešim.

Sudieu, draugai!

Dainų daug svajotų,

Sielos mūsų gelmėse ką rūsi

Ir žygių lauktųjų ugningų

Dar mes neįvykdėm;

„Laimėsime kovoje ar žūsime!“ —

Kaip aidą malonų,

Kaip dienas vaikystės, kur dingo,

Kartojam.

Po liepų šešėliu,

Po beržo navesiu susėdę

Mes lauksim, draugai, ir svajosim

Tą laiką,

Kai plūgą ir dalgį nusviedę

Ir juodbėrį žirgą užsėdę,

Į tikrąjį žygį laimėtą

Išjosim.

Sudieu, draugai!

Paspausime rankas,

Gal būt, neilgam tiktai laikui.

Kai vario skardusis trimitas

Po šalį griausmingai ims gausti, —

Sukilsim tada mes

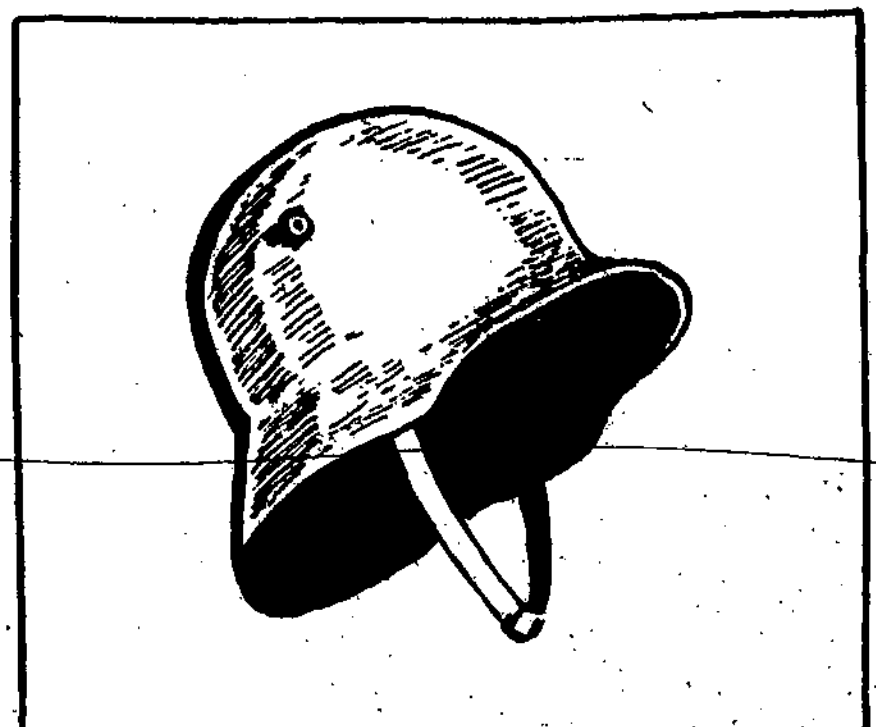
Ir, stoję į gretą,

Nuo senio lig vaiko

Keliausim į švintančius rytus!...

Sudieu, draugai!

Ant. Bernotas.

Kariškojo pasirengimo propagan- da kaime.

Kariškas pasirengimas mūsų tautoje pradeda įgyti tikras pilietybės teises. Daug apie tai rašoma, dar daugiau kalbama, kaip čia pavartojus kurias nors priemones, kurias panaudojus galima būtų kariškai pasirengti.

Dalis mūsų visuomenės, ypač senesnioji sodžiaus karta, į šį klausimą žiūri kaip į intensyvų pasiruošimą karui. Mano, kad ir vėl Lietuvos padangė nušvis nuo gaisrų, kad to pasirengimo išdavoje bus vėl žmonių žudymai, jų turtų naikinimas. Daug kas pranašauja, kad vėl ateis 1914 metai ir vėl „dangus su žeme maišysis“.

Daug panašių šio klausimo aiškinimų tenka išgirsti kaimuose, kur žmonės nėra tinkamai šį klausimą supratę ir išsąmoninę; tam daugumoje kliūdo tikslios informacijos stoka. Ten ramūs kaimo žmoneliai, iš kurių atminties neišdilo didžiojo karo vaizdai, matydami ar šaulius, ar mokyklų mokinius atlikinėjant įvairius kariškus pratimus, mano, kad tai yra tikra ruoša karui. O dar koks „štukorius“ mokytojas ar kas kitas paklausus, ką jis čia veikia ir kam veikia, pasako, kad bus tuoj „vaina“, o ir ruošiamės. Ir tą išgirdęs skuba žmogelis pasakyti tą „navyną“, dar su perdėjimais, savo kaimynui.

Ir štai kariškas pasirengimas įgavo jau visai kitokią antspalvį, visai kitokią reikšmę. O įvairūs priešingi Lietuvos kariuomenei gaivalai, šią mintį išleidę per „savo ruporą“, dar labiau neteisingai informuoja mūsų kaimą ir skleidžia nepasitikėjimą mūsų kariais. Ir viso to išdava yra stoka informacijos kaimui apie karišką pasirengimą. Jei kaimas būtų tinkamai informuotas apie karišką pasirengimą, apie mūsų kariuomenę, tada šių „pletkų“ netektų girdėti.

Dabar iškyla klausimas, kas galėtų kaimo visuomenei šį dalyką išaiškinti ir išsąmoninti. Čia gali būti du faktoriai: gyvas žodis ir spauda. Gyvas žodis ši čia galėtų būti reikšmingesnis už spausdintą, nes galima būtų smulkiai išsikalbėti rūpimu klausimu, jį vispusiškai išnagrinėti. Gyvu žodžiu šį klausimą aiškinti be abejonės pirmon eilėn turėtų pasiimti pradžios mokyklų mokytojai, dvasininkai, grįžę atostogų moksleiviai ir šiaip kaimo inteligentai. Mokytojui yra plačiausia šiame darbe dirva. Jis arčiau sueina ir bendrauja su kaimo žmonėmis, ir jo balsas čia bus labai reikšmingas. Mokinių tėvų susirinkimuose, šaulių būriuose, ar šiaip kur paskaitose galėtų šį klausimą išaiškinti, juo padisputuoti. Aš manau, kad mokytojas šio klausimo tinkamą išaiškinimą kaimui turi statyti net pirmon savo visuomeninio darbo eilėn, nes šis klausimas yra aktualus visuomenei, aktualus valstybei ir bendrai mūsų kultūrai. Dvasininkai irgi galėtų nepagailėti kelių žodžių šio klausimo išaiškinimui ir tinkamos pažiūros susidarymui į mūsų kariuomenę, į karišką pasirengimą.

Šiaip inteligentams ir šauliams reikėtų sveiku protu ir sveikas mintis minimu reikalu duoti kaimui. Juk tai kiekvieno lietuviu yra pilietinė pareiga išsąmoninti kaimą jam rūpimais klausimais.

Kokia mintis aiškinant turėtų būti? Daug kas mano, kaip anksčiau minėjau, kad kariškas pasirengimas yra grynai būsimo karo apsišaukimas. Tai klaidingas reiškinys. Šiandien į karišką pasirengimą žiūrima ne tiek kaip į būsimojo kario parengimą, bet kaip į sumanaus piliečio išauklėjimą. Sumanaus piliečio išauklėjimas ir yra valstybės, mokyklos ir tautos uždavinys. Sumanus pilietis bus ne tik tas, kas bus apsišvietęs ir įvairius mokslus išėjęs, bet ir tas, kuris ir mokslą išėjęs mokės valstybės ir

Skuodo vidurinės mokyklos mokinių kariškas paruošimas.

tautos reikalus aukščiau statyti, negu savo asmens ir reikiant su ginklu rankoje imsis ginti savo kraštą. Toks tai bus ir sumanus pilietis ir geras karys. Tokių piliečių šiandien itin mums reikia. Mokytojas ar kas kitas, kuris aiškina kariškojo pasirengimo reikalą ir naudą, tegu neužmiršta, kad sumanių piliečių auklėjimas be kariškų žinių nepasiekia savo tikslo, nes sumanaus piliečio sąvoka yra tampriai susijusi su kariškojo parengimo sąvoka, o tos abi sąvokos sudaro sumanaus krašto piliečio sąvoką. Ta tauta yra laiminga, kuri sugeba auklėti sumanius savo krašto piliečius. Šiam reikalui ir yra kariškas pasirengimas.

Spaudos žodis šiuo reikalu irgi turi reikšmės. Tik, deja, ne visa spauda šiandien šiuo klausimu yra suinteresuota, ne visa spauda šį klausimą kelia. Čia reikėtų pradėti šiuo reikalu rūpintis, nes yra visos mūsų tautos interesas, visos mūsų tautos reikalas. O tuo visos tautos, t. y., kariškos propagandos reikalu kaime, mes visi turime rūpintis norėdami, kad kaime augtų sumanūs piliečiai, suprantą valstybės ir tautos reikalus ir savo asmens reikalus statą paskesnėje vietoje.

Mok. J. Sluoksnaitis.

Telšių tunto įkurtuvės.

Kovo 15 d. išaušo istoriškas žemaičių skautams rytas. Telšiuos įkurtas tuntas, po kurio vėliava susibūrė Plungės, Rietavo, Sedos, Alsėdžių ir Platelių skautai.

Dar anksti rytą prunkšdamas garvežys atvežė malonių svečių iš Kauno. Jų tarpe Vyr. Sk. Štabo atstovas sktn. A. Saulaitis ir Kauno tunto orkestras (10 žmonių) su pskt. Pečiūra priešaky.

9 val. katedroj iškilmingos pamaldos, kur dalyvavo visi skautai.

17 val. gimnazijos salė pilna skautų, gimnazistų ir svečių iš visuomenės. Skaitomas Skautų Šefo įsakymas, kuriuo įsteigiamas Telšių tuntas. Tuntininkas p. V. Talat-Kelpša prie vėliavos duoda skauto įžodį.

Sktn. A. Saulaitis sveikina naująjį tuntą Vyr. Štabo vardu. Šiaulių r. tunto atstovas pskt. G. Venclauskaitė perdavė vadovavimą ir padėjo skautams už aktyvų dalyvavimą ir pagalbą Š. R. T.

Toliau buvo visa eilė sveikinimų. Pažymėtina telšiškių skautų literatų išleistas (tunto įsikūrimo proga) gražus neperiodiškas „13 žarų“ vardu leidinėlis.

Po to viso scenoj pasirodė kauniškiai svečiai muzikantai. Gražiai atliko porą muzikos dalykelių. Ilgai aidėjo dėkingumu persisunkę aplodismentai.

Telšiškiai skautai suvaidino keletą skautiškų dalykelių. Nepastebėtai atėjo 20 val., ir mūsų malonūs svečiai išskubėjo į stotį.

Sktl. Zero.

Gimnazisto-ės teismas Panevėžy.

Labai didelio susidomėjimo sukėlė Panevėžio v. gimnazijos meno kuopos ruošiamas gimnazisto-ės teismas. Teismo dieną — kovo m. 14 d., 7 v. 30 m. gimnazijos salė buvo pilna gimnazistų-čių ir taip pat mokytojų. Scenoje prie stalo sėdi teismas su garbės pirmininku direktorium J. Linde priešaky, iš šalių prie katedrų sėdi prokuratūra ir gynėjai. Teismą, prokuratūrą ir gynimą sudarė patys mokiniai. Prasideda teismas. Pirmiausia kaltinama gimnazistė. Po ilgos kaltinimo kalbos gimnazistės gynėjas mėgina griauti kaltinimo argumentus. Prasideda replikos, po kurių teismas daro pertrauką. Paskui visa vyriška energija kaltinamas ir ginamas gimnazistas. Salė labai gyvai dalyvauja ir reiškia savo jausmus plojimais, ovacijom arba nepasitenkinimo šukiais. Kaltinamasis aktas grandiozinis, kaltintojai neriasi iš kailio piešdami gyvais pavyzdžiais gimnazisto nusikaltimus, ydas ir bendrą išsilavinimą. Gynėjai iš savo pusės negaili energijos gimnazisto pateisinimui. Labai gyvai diskutuojama iš vienos ir kitos pusės. Teismas praėjo entuziastiškai ir tik baigiantis 12 val. buvo paskelbtas sprendimas, kuriuo gimnazistas-ė pripažinti kaltais ir nubausti, bet sąlyginiai — jei iki kito teismo pasitaisys, tai bausmė bus dovanota. Teismas paliko labai daug išpūdžių.

Laurynas Kelmas.

Kapitoną Žukaitį palydint...

Panevėžio karininkai neteko vieno iš geriausių savo bendradarbių. Panevėžio visuomenė aktyvaus ir simpatingo veikėjo ir panevėžiečiai skautai savo neužmirštamo vado, ilgamečio Panevėžio tuntininko ir Lietuvos Skautų S-gos garbės gynėjo... Netikėtai pasiekė mus žinia, kad kap. Žukaitis perkeliamas į Kauną. Kap. Žukaitis Panevėžio visuomenėje yra plačiai žinomas ir visų mylimas. Kovo mėn. 15 d. kapitonas apleido Panevėžį ir galutinai išvyko į naują paskyrimo vietą.

Vyr. skautn. kap. Žukaitis padėjo pagrindą ir galutinai išugdė dabar vieną didžiausių Lietuvoje Panevėžio skautų tuntą. Būdamas dar leitenantu, kap. Žukaitis aktyviai stoji į skautų darbą ir įdėjo labai daug energijos ir buvo pasiaukojęs skautų organizaciją ugdant. Panevėžio skautų tarpe v. skautininkas tiek turėjo pasitikėjimo, kad vadovavo skautams ne griežtu žodžiu, bet širdimi. Už nuopelnus Lietuvai vyr. skautn. kap. Žukaitis apdovanotas Vytauto Didžiojo ordinu, o už didelius darbus skautijai apdovanotas aukštu skautišku ordinu — svastika. J. E. Respublikos Prezidentas, Lietuvos skautų Šefas, v. sktn. kap. Žukaitį paskyrė Lietuvos sk. s-gos garbės gynėju — šias pareigas eina ir dabar.

Išlydėti kapitoną į stotį susirinko be galo daug panevėžiečių. Gausingas būrys karininkų, skautų ir kapitono draugų sugiedojo jam vagone ir prie vagono „Ilgiausių metų...“ ir triukšmingu valio išlydėjo traukinį.

Skautas Kelmas.

Panevėžio skautų vyčių sukaktuvės.

Pirmasis Lietuvoje skautų vyčių Simano Daukanto būrelis kovo m. 15 d. šventė šešių metų veikimo sukaktuves. 1925 m. kovo m. 15 d. Panevėžy buvo suorganizuotas pirmas skautų vyčių būrelis, iš kurio ir išaugo Lietuvos Skautų S-goje nauja šaka — skautai vyčiai. Šiandie būrelis pačiam žydėjime: veikimas gyvas; narių skaičius siekia iki 22; visi vyčiai jau beveik subrendę vyrai, iš jų 11 abiturientų. Beveik kiekvienas vytis eina vadovų pareigas skautų tarpe. Visas Panevėžio tunto štabas (bent iš vyrų) yra vyčiai; taip pat daugumas skiltininkų semiasi sau žinių skautų — vyčių būrely. Būrelis kasmet rengia didelius Panevėžio tunto vadovų kursus.

Sukaktuves įvyko kovo 15 d. gimnazijos salėje. Atsilankė nemaža skautų prietelių iš Panevėžio visuomenės, vietos tunto skautai ir, kas ypač malonu, prisiuntė net 4 savo atstovus Kauno skautai vyčiai. Po oficialės dalies vyčiai suvaidino linksną komediją „Aš numiriau“, sk. v. A. Makauskas gražiai paskambino fortepijonu, po to padeklamuota ir Kauno skautai vyčiai „extra“ sumanė pakrėsti šposų ir sumanymą vykusiai įvykdė.

Apie 22 val. keli skautai vyčiai atliko budėjimą ir davė išpūdingą įžodį, kurį priėmė sktn. Martinaitis.

H. Laurynas.

Jie pavydi.

Gimnazijoj pertrauka. Jaunesnių klasių mokiniai laksto po kiemą, žaidžia, rėkia. Vyresnieji, suspietę po kelis, eilėmis vaikšto kieme. Kai kurie susibūrę į krūvas ginčijasi, kalba ar padainuoja. Visur linksma ir judru.

Tik staiga kažkur tolimoj sužė propeleriai. Visi pradeda dairytis. Kai kurie jau pastebėjo lėktuvus ir rodo kitiems. Ir štai rudens saulės spinduliuose sužibėjo galingų „paukščių“ sparnai. Keturi geležiniai arai, vis garsiau ir garsiau burzgėdami, artinasi tiesiai miesto link.

Kieme viskas nutyla. Visi, lyg užburti, stovi iškėlę galvas ir žiūri į artėjančius lėktuvus. Kiti, net sulaukę kvapą, stiebiasi ant pirštų, kad galėtų geriau pamatyti.

Staiga vienas lėktuvas atsiskiria nuo kitų, suka daugiau į šoną ir atleikia virš kiemo. — Lakūno, matyt, žinota, kad čia yra gimnazija. O gal būt, pamatęs tiek daug žmonių, norėjo parodyti, kad geležiniai paukščiai ne tik laksto, bet ir vartytis ore moka ne blogiau už tikruosius paukščius. Lėktuvas „užriečia“ snapą aukštyn ir lekia, rodos, tiesiai į dangų. Tik štai jau jis „gula aukštelninkas“, pasuka šonu ir staiga krenta tiesiai į žemę. Bailesnės gimnazistės cypterėjo ir išbėgiojo po kiemą. Joms pasirodė, kad lėktuvas kris tiesiai ant jų. Bet jis gražiai pasikėlė ir apsisukęs ratu, nulėkė prie savo „brolių“, besisukančių virš miesto.

Pasigirdo skambutis pamokai. Tyliai eina mokiniai į klases. Net išdykėliai vaikai ir tie šį kartą ramūs. Visi galvoja apie tą patį: „O kad aš galėčiau būti tenai aukštai. Koks tada aš būčiau laimingas“. Ir per pamokas visi tyliai sėdėjo. Akys daugiau buvo nukreiptos į langus, negu į lentą, o ausys klausė, ar vėl nepasigirs propelerių užesys. Visų akyse tebestovi „mirties kilpos“. Jie pavydi lakūnams.

Matas.

Kėdainiai.

Kovo 21 d. įvyko (dėl kai kurių priežasčių anksčiau negalėjęs įvykti) blaivybės savaitės paminėjimas.

Paminėjimą suruošė, mokyt. A. Tyleniui vadovaujant, patys mokiniai. VIII kl. mok. J. Adomavičius įdomiu referatu supažindino mus, kaip senovėj dideli vadovai ir išminčiai žiūrėjo į alkoholi. Pabrėžė, kad jau senovėj idėja buvo žinoma ir su girtavimu buvo aršiausiai kovojama. VIII kl. mok. Ip. Čiburo referatas apibūdino kovą, kuri eina tarp proto darbo ir alkoholio. VII kl. mok. Navickas nurodė alkoholio kenksmingumą mūsų organizmui ir psichikai.

Po to sekė laisvoji gimnazijos literatų kūryba. B. A. Gaidžiūnas paskaitė imponuojančią, su blaivybės idėja susijusią, apysaką, Jon. Rackevičius savo feljetoniškus apie alkoholį eilėraščius.

Paminėjimas buvo gyvas ir įdomus. Reikia pabrėžti, kad nebuvo pamiršta ir Vilniaus vadavimo idėja: būdami blaivūs savo tautos nariai ir eidami tikruoju keliu greičiausiai atvaudosime lenkų pavergtą Vilnių.

Jonas Rūstulis.

Karo metu laimės tas, kurs taikos metu bus padaręs viską, kad sau laimėjimą laiduotų.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Grižo vyr. štabo viršininkas.

Kovo 19 d. vyriausio štabo viršininkas gen. ltn. Kubiliūnas grįžo iš atostogų ir pradėjo eiti savo pareigas.

Gen. št. plk. Gerulaitis grįžo prie savo tiesioginių pareigų.

Karininkų ramovės atstovų suvažiavimas.

Kovo 16-17 d. Kaune, karininkų ramovėje, įvyko metinis Lietuvos karininkų ramovės atstovų suvažiavimas. Suvažiavimą atidarė krašto apsaugos ministeris plk. Giedraitis.

Pirmučiausia suvažiavimo išrinkta delegacija nuėjo pasveikinti visų ginkluotų pajėgų viršininką Respublikos Prezidentą, ministerį pirmininką ir krašto apsaugos ministerį. Suvažiavimui pirmininkavo teismo gen. ltn. Šniukšta.

Ramovės seniūnų tarybos pirmininkas plk. Skučas pranešė apie ramovės veikimą praeitais metais. Buvo surengta daug paskaitų mūsų praeities ir dabarties momentams paminėti. Ramovės patalpose buvo išskirtas vienas kambarys, į kurį bus sudėti Vytauto Didžiojo didybę bei garbę primeną bei vaizduoją daiktai. Tame kambaryje yra įmūryta marmurinė Vytauto Did. lenta. Ramovė turi įsigijusi apie 3,500 kv. metrų ploto sklypą su trobesiais. Buvo plačiai apsvarstytas naujų karininkų rūmų statybos reikalas. Toki statyba pripažinta būtina ir neatidėliojama. Ramovė statybai pradėti išteklių turi. Rūmų statyba kaštuotų apie 1.000.000 litų. Seniūnų tarybai pavesta tuojau pradėti rūmų statybą. Nauji rūmai bus dabartiniam ramovės kieme, o jų priešakys bus iš Mickevičiaus gatvės.

Seniūnų taryba iškėlė suvažiavime kariškų organizacijų sujungimo reikalą, kuris, konkrečiai dar nepasisakius, buvo atidėtas. Ramovė iškėlė klausimą savo pastogėje surinkti artimas sau organizacijas. Suvažiavimas įgaliojo seniūnų tarybą duoti ekonominei karių bendrovei patalpas, traktuojant ją, kaip nuomininką. Be to, buvo sumanymų išigyti Palangoj savo vilą, kur karininkų šeimos galėtų praleisti vasaras.

Suvažiavimui pasibaigus, vakare atstovams buvo suruošta arbata, į kurią atsilankė Respublikos Prezidentas, ministeris pirmininkas ir krašto apsaugos ministeris.

Nauja karininkų ramovės seniūnų taryba išrinkta iš šių asmenų (balsų daugumos eilė): 1) plk. Skučas, 2) plk. Novakas, 3) plk. Čaplikas, 4) plk. Barzda-Barzdauskas, 5) gen. št. plk. Lanskoronskis, 6) plk. Štencelis, 7) plk. Urbonas, 8) gen. št. plk. Pundzevičius, 9) plk. Plechavičius, 10) plk. ltn. Gustaitis, 11) plk. ltn. Saladžius, 12) gen. ltn. Šniukšta, 13) plk. ltn. Gladutis, 14) gen. št. plk. ltn. Žadeika ir 15) gen. ltn. Vimeris. Į revizijos komisiją išrinkti: plk. Butkevičius, plk. Augustauskas ir plk. Butauskas.

7 p. Ž. K. Butegeidžio pulkas.

Kovo mėn. 17 d. pulko kariai, kurie greit išvyks į atsargą, buvo nuvykę į Palangos apylinkes atlikti kaunamuosius šaudymus. Nors kariams tenka kasdien toliau žygiuoti atliekant įvairius žygius bei uždavinius, bet žiemos metu tai rečiau tepasitaiko, ypač atsiskirti nuo savo kareivinių. Palangoj teko prabūti dvi dieni.

Buvo įdomu atliekant sudėtingus šaudymo pratimus, taip pat įdomu pagyventi tarpe civilių žmonių. Palangiečiai, išvydę šiemet taip anksti (dar žiemą) atvykstant šaudyti, buvo labai nustebę. Kiti, labiau prietaringi, net pradėjo „pranašauti“, kad šiemet bus nelaimingi Lietuvai metai. Mat, didžiojo karo pradžioj, kada rusai žygiavo į Prūsiją, dar buvo žiema ir tiek pat sniego, ir Lietuvą tais metais ištikusi nelaimė. Kariai tokių prietarų nepripažįsta, bet linksmi, atlikę

šaudymo pratimus, žavėdami savo dainomis palangietes, grįžo į Klaipėdą.

Paskaitos. Kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet, žiemos metu pulko kareiviams yra laikomos paskaitos iš žemės ūkio srities.

Kovo 16 ir 18 d. laikė paskaitas agron. Kubilius. Labai vaizdžiai nupasakojo kokie turi būti ūkininkų gyvuliai, apie žemės dirbimą, apie tai kaip augalai maitinasi, kokios yra trąšos ir kaip jas vartoti.

Kovo 20 d. laikė paskaitą veterinarijos gyd. Bražys apie gyvulių priežiūrą, apie kiaulių ir pieno ūkius.

Girdėti, kad tokių paskaitų šį pavasarį bus net apie 30.

A. Š.

Palangos apylinkė 7 p. pulko kariai atlieka kaunamuosius šaudymus. Šapalo foto.

9 p. L. K. Vytenio pulkas.

Žygiai. Kovo mėn. 13-15 d. su pulko jaunais kareiviais buvo atlikti kuopomis 1 dienos (25 klm.) žygiai.

Tokių žygių nauda ir reikšmė visiems suprantama, nes žygio metu yra jauni kareiviai pratinami ne tik žygiuoti, bet taip pat pernešti ir kitus įvairius žygio vargus ir sunkumus. Sunku žygiuoti vasarą, bet dar sunkiau žiemą, kai šiaurys vėjas „glamonėja“ jaunų kareivių veidus, pusto arba sninga. Aišku, kad ir šių žygių metu jauniems vyteniečiams reikėjo turėti reikalų ir su nemielaširdinga gamta: buvo įvairių vėjų, pučiami, apsnigti, sušalti. Be to, jauniems vyteniečiams jau teko pirmą kartą turėti reikalo ir su žygio virtuvėmis.

Žygio metu buvo praktiškai parodyta jauniems kareiviams žygio apsauga, žvalgų išsiuntimas ir jų veikimas, o sustojus didžiajam poilsiui, buvo išstatyta pastovio apsauga — užtvaros, lauko sargybos ir t. t.

Po didžiojo poilsio jauni vyteniečiai linksmi ir kupini energijos grįžo į savo stovyklą.

Šie žygiai gan gerai pavyko — parodė jaunų vyteniečių ištvermę ir pasiruošimą.

St. Danilevičius.

Biblioteka. Kas metai kareivių bibliotekoj daugėja knygų skaičius. Pavyzdžiui, 1930 metais, pagal bibliotekos knygų katalogą, buvo 3838, gi šiais metais 4097 knygos. Tuo būdu bibliotekoj knygų skaičius padaugėjo 259 knygomis.

Faktinai biblioteka turi daugiau knygų, bet jos, kol nėra įraštos, į katalogą neįrašomos ir skaityti neduodamos.

Knygos įvairaus turinio: mokslinės, apsakymų, romanų ir k. k.

Biblioteka gauna daug laikraščių.

Biblioteka turi įvairių žurnalų bei laikraščių metinių komplektų.

Per mėnesį knygų išduodama skaityti 350-600 egz., 250-300 skaitytojams.

Mirė

Kovo mėn. 13 d. dr. J. Basanavičiaus karo ligoninėje gripoziniu plaučių uždegimu mirė atskiros artilerijos grupės naujokas Aleksandras Grigas, kilęs iš Raseinių apskr., Raudonės val., Raudonėnų kaimo. Velfonis palaidotas tėviškėje.

Daugelis iš pulko karininkų ir liktinių puskarininkų yra išsirąšę įvairių laikraščių bei žurnalų, k. t. „Mūsų Vilnius“, „Karys“, „Diena“, „Naujas žodis“, „Sėkmadienis“, „Suvalkietis“, „Kultūra“, „Mūsų žinynas“ ir „Šiaurės Lietuva“. Daugiausia kariai yra pamėgę „Mūsų Vilnius“ ir „Karys“.

Vytenietis.

4 artilerijos pulkas.

Kovo mėn. 14 d. pulko karių klubo salėj buvo valstybės teatro dramos artistų vaidinimai, dalyvaujant artistams: p. p. Kubertavičiui, Zalinkevičaitėi-Petrauskienei, Sipariui, Tvirbutui, Kramerui, Vosyliūtei, Kurmytei, Jurašūnaitei, Bindokaitei ir kt. Vaidino „Už vienuolyno sienų“ — 5 veiksmų dramą.

Kaip visuomet, taip ir šį kartą prisirinko labai daug publikos, net vietų neužteko. Be vilkaviškiškių, teatro dramos artistų vaidinimus — vakarus gausiai lanko dažnai net ir iš tolimesnės apylinkės bažnytkaimių ir kaimų žmonės, kuriems yra palankesnės susisiekimo priemonės ir kitos sąlygos. Todėl ir susidomėta, nes iš anksto buvo beveik visi bilietai išpirkti. Susitarus su rengėjais, į vaidinimus įleido apie 100 kareivių nemokamai, ir karininkams ir liktiniams puskarininkiams buvo parduodami bilietai papiginta kaina.

Vaidinimai publikoj paliko geriausio įspūdžio, daugelis net ašaras braukė. Ypač tragiškai vaidino panelė Jurašūnaitė, nors ir kiti savo roles atliko gerai. Bendrai, vaidinimais publika buvo labai patenkinta.

Kariuomenės teismo kronika.

Nubaudė už vagiavimą. Pr. m. vasarą 8 pėst. pulko 1-moj kulkosvaidžių kuopoj pradėjo dingti įvairūs tos kuopos kareivių valdiški bei nuosavi smulkūs daiktai ir pinigai, o birželio 14 d. dingo net stovėjusio piramidėj eil. Lelešiaus šautuvo spyna. Tačiau vagies pagauti vis nepavykdavo. Pagaliau tose vagystėse buvo įtartas neseniai į kuopą atsiųstas naujokas Saročinskas Albertas. Įtarimas netrukus pasitvirtino, nes naujokas Saročinskas, kartą būdamas tvarkiniu, buvo pagautas belendant prie svetimų daiktų. Tardomas pripažino esąs kaltas ir smulkiai papasakojo apie savo padarytas vagystes.

Kariuomenės teismas Šiauliuose kovo 11 d. naują Saročinską už tai nubaudė 5 metais sunkių darbų kalėjimo su B. St. 28 ir 30 str. str. įmatytomis pasekmėmis ir atėmė iš jo kario vardą ir jį išmetė iš kariuomenės tarpo.

Latvių boksininkai Kaune. Kovo 15 d. Kaune įvyko tarptautinės bokso rungtynės su latviais. Šios rungtynės turėjo revanšo pobūdį po smarkaus mūsiškių pralaimėjimo vasario mėn. Rygoje.

Į rungtynes turėjo atvykti keturi latvių boksininkai, tačiau dėl įvairių priežasčių atvyko tik du — Liepin ir Ramme (paskutinysis anksčiau buvo Vinčos nugalėtas). Iš mūsiškių pusės prieš latvius stėjo Markevičius ir Bagdonavičius.

Markevičius — Liepin trijų roundų kova pasibaigė Markevičiaus naudai su nežymia taškų skaičiumi persvara.

Bagdonavičius — Ramme pūsunkaus svorio pora. Čia nugalėtoju buvo pripažintas Ramme.

Bendrai tenka pasakyti, kad mūsų bokso sportas dabar pergyvena krizį. Šią vasarą Lietuvon mano grįžti Vinča, kuris, reikia tikėtis, mūsų boksininkus kiek „palamdys“ ir tuo žymiai prisidės pakelti mūsiškių boksininkų laipsnį.

Prancūzija — Vokietija 1 : 0. Kovo 15 d. Paryžiuje (Olimpiados stadione) įvyko pirmos po didžiojo karo valstybinės futbolo rungtynės tarp Prancūzijos ir Vokietijos. Rungtynėmis susidomėjimas buvo milžiniškas. Susirinko žiūrovų apie 60.000, tame skaičiuje vien tik specialiai atvykusių iš Vokietijos 15.000 žmonių.

Pirmas puslaikis praėjo prie atkaklaus vokiečių spaudimo, kurį tačiau prancūzai išlaikė ir net įmušė vieną ir lemiamą golą. Visos vokiečių pastangos rezultatus išlyginti nepavyko ir rungtynės baigėsi 1 : 0 Prancūzijos naudai.

Per rungtynes teisėju buvo anglas Oreve. Tenka pabrėžti vieną smulkmeną. Prieš rungtynes, kaip paprastai būna per valstybines rungtynes, nebuvo sugriežti tautos himnai.

K. S. S. pirmas šiais metais pasirodymas.

Po ilgo žiemos miego kovo mėn. 15 d. K. S. S. pasikvietė draugiškoms futbolo rungtynėms iš Tilžės vieną geriausią ten esančią lygos klasės komandą: „S. C. T.“ (Sport Club Tilzit).

Rungtynių diena buvo pavasariška, todėl rungtynių pasiūlėti buvo susirinkę apie 500 žmonių. Publika rungtynėmis labai domėjosi.

14.30 val. prasidėjo rungtynės, referuojant žinomam bešališkam p. Knobeliui. Pirmą puslaikį K. S. S. žaidė prieš nedidelį vėją. Rungtynių pradžioje svečiai smarkiai puolė. Jau pirmomis minutėmis sudarė pavojų K. S. S. vartams. Buvo manoma, kad svečiai laimės, bet K. S. S., turėdama nemažą prityrimą, išlygino žaidimą. Juk ne veltui K. S. S. turi trijų metų Lietuvos futbolo nugalėtojaus vardą. Netrukus pusiauškairysis kirto gražų golą į svečių vartus. Gavę golą, svečiai pradėjo kombinuotesnį žaidimą ir rezultatus išlygino. I-ojo puslaikio pabaigoje K. S. S. pusiauškairysis įmušė dar vieną golą. II-ojo puslaikio vaizdas pasikeitė: svečiai nuvargo ir buvo matyti, kad per daug energijos išaikvojo pirmame puslaiky. Tuo K. S. S. naudojosi ir visą laiką spaudė svečius prie jų vartų. Svečiai gynėsi kiek galėdami, bet neįstengė ir K. S. S. įmušo dar 5 golus ir rungtynės baigėsi 7 : 1 K. S. S. naudai.

Pirmutinis šių metų K. S. S. pasirodymas prieš ganą stiprią priešą parodė, kad ji yra gana stipri. Žaidimas buvo kombinuotas, susižadimas tarp atskirų žaidėjų labai geras. Pas K. S. S. išsidirbo tikslūs smūgiai į vartus, ko anksčiau jai kaip tik to ir trūkdavo.

L. K—ckas.

Gaisrai. Vasario 27-28 d. Vytauto Didžiojo kuopos ugniagesiai daug pasidarbavo J o n a v o j e, gesindami gaisrą (aprašytas „Kario“ 11 nr.). Miesto burmistras ir laisvanorių ugniagesių draugija padėjo kuopos vadui už suteiktą pagalbą, be to, atsiuntė ir dovaną — 50 lt. ugniagesiams. III. 3 d. K a u n e kar. ugn. insp. buvo iššauktas į gaisrą Trimito g. 3 nr. III. 5 d. A. Š a n č i u o s e ryšiu bataliono ugniagesiai su Kauno savivaldybės ir laisvanoriais ugniagesiais gesino gaisrą Hipodromo gatvėje. III. 16 d. vakare K a u n e degė baldų dirbtuvė Perkauskio kavinės rūsyje. Į gaisrą, be savivaldybės ir laisvanorių gaisrininkų, buvo iššauktos pionierių ir ryšių bataliono komandos; be to, buvo atvykę kar. ugn. insp. su adjutantu ir šančių karo brandmajoras mjr. Baltrimas.

Gaisrinių žarnų aptarnavimas ir užlaikymas. 1) Gaisrinių žarnos, kaip gumuotos taip ir negumuotos, turi būti per bandymus pamokas ir gaisrus gerai saugojamos.

2) Tiesiant žarnas žemėje, nereikia jas laužyti, trinti ir užsukinėti. Pasukimuose tiesti dideliu lanku.

3) Gaisro vietoje žarnos neturi būti tiesiamos (traukiamos) per aštrias mūro dalis, tvoras, medžius su vinim, dedamos ant karštu ir trūnijančiu sąslavų. Tiesiamos taip, kad negalėtų būti gadinamos krintančiomis trobesio dalimis.

4) Kabinant žarnas ant trobesių ar kopečių, stipriai jas prižiūri.

5) Nemėgti ir nedaužyti sujungimų ant akmenų.

6) Ant špūlių žarnas užvynioti taip, kad jos nusivyniotų žemvn.

7) Ištiestas skersai gatvę žarnas apsaugoti tilteliais.

8) Leidžiant vandeni, ypač iš motorsiurblių, iš lėto didinti spaudimą. Be ypatingo reikalo nekelti spaudimą daugiau kaip 6 atmosferų.

9) Uždarymo vožtuvai, skirstytuvai ir motorsiurblių ventiliai turi būti atidaromi ir uždaromi iš lėto.

10) Pastebėjus gaisro ar pratimų metu žarnose skylučių vietas, tuojau uždengti bandžus.

11) Šalčių metu, jei vanduo laikinai nereikalingas, leisti jį iš lėto, bet nesustabdyti. Ventilių neuždaryti visai.

12) Užšalusiu žarnu nelaužyti, bet ištiestas sudėti ant kopečių ar atšildyti keliose vietose po 11 mtr. atstu šiltu vandeniu ir atšildytose vietose sulenkti. Niekad nevynioti užšalusiu žarnu.

13) Atšildyti stoginėje kiek galima greičiau užšalusias žarnas, išvalyti jas ir džiovinti apsaugotoje nuo šalčio patalpoje.

14) Po kiekvieno vartojimo žarnos plaunamos ir valomos minkštu šepėčiu.

15) Po valymo žarnos kabinamos stačios (horizontaliai); išdžiovinimui geriausiai jas kabinti bokšte.

16) Džiovinimo metu saugoti žarnas nuo saulės spindulių ir šalčio.

17) Išdžiovinimas žarnas vėl nuvalyti šepėčiais. Žarnos ir jungtuvai išbandomi. Žarnos sutaisomos, jungtuvuose įdami nauji žiedai.

18) Ant špūlės vyniojamos ir į sandėlius kraunamos tik visai sausos, gerai sutaisytos ir suvyniotos žarnos.

19) Atskiri žarnų gabalai vyniojami sudėti dvigubai.

20) Ant špūlių žarnos vyniojamos ne sutrauktai; jungtuvai skirstomi per visą špūlę.

21) Ant špūlės žarnos uždenkti brezentu.

22) Žarnos vyniojamos savo natūraliu šonu. Į gumuotas žarnas įpilama talko miltelių.

23) Mažiausiai kas pusmetį žarnos turi būti pervyniojamos.

24) Atsarginės žarnos, dvigubai suvyniotos, turi būti sausos ir turėti pakankamai oro. Žarnos saugojamos nuo saulės spindulių.

25) Žarnos turi būti bent kartą per metus, geriausiai pavasarį, išbandomos spaudimu.

(Šios naudingos ir svarbios ugniagesiams taisyklės paimtos iš „Lietuvos ugniagesio žinyno“, kuris balandžio mėn. išeis iš spaudos. Jame bus įdėti visų Lietuvos ugniagesių organizacijų sąrašai ir daug įvairių reikalingų ugniagesiams žinių. Kaštus tik 1 lit.).

Iš savanorių gyvenimo.

Panevėžio apskr. savanorių suvažiavimas.

Kovo mėn. 15 d. įvyko L. K. Savanorių S-gos Panevėžio skyriaus narių metinis suvažiavimas. 10 val. visi gražiai išsirikiavę nužygiavo įgulos bažnyčion pamaldų išklausti.

Po pamaldų 14 val. mokytojų seminarijos salėj prasidėjo suvažiavimas. Suvažiavimą atidarė skyriaus pirmininkas ats. maj. Chodakauskas.

Dalyvaujant vietos šaulių chorui, sugiedamas Tautos himnas. Pagerbiami mirę skyriaus nariai, kurių buvo 5; sugiedama jiems maldą už žuvusius. Vėliau šaulių choras, p. Paulausko vedamas, padainuoja gražių dainelių, tarp jų ir „Savanorių maršas“.

Chorui baigus koncertinę dalį, išrenkamas garbės prezidiumas iš generolo leit. Tamašausko, apskr. v-ko p. Staškevičiaus ir seniausio amžiumi skyriaus savanorio p. žilio. Taip pat išrinktas darbo prezidiumas iš Pranculio, Rasiūno, Štaudės ir Vaitkevičiaus. Toliau buvo sveikinimai.

Pirmasis kalba savanoris generolas leit. Tamašauskas. — Diena iš dienos mūsų eilės retėja — sako ponas generolas. — Praeis kiek laiko, gal mūsų savanorių eilės atstovaus štai ši vėliava, kuri per ilgą laiką pasens, supelės; parūdys joje esantieji žiedai ir pagels medžiaga. Tačiau kartų kartos jus paminės... Man malonu pažvelgti į jus, čia susirinkusius, kad broliškai suėję dalinatės praeities atsiminimais ir svarstot savo reikalus. Manau, kad išmušus kovos valandai, jūs visi, kaip vienas, būsit pasiruošę su ginklu rankoje stoti į eiles ir rodysit kelią savo jauniems broliams... Dabar, reikšdamas savo džiaugsmą, jums visiems susirinkusiems linkiu sėkmingai tęsti suvažiavimo numatytus darbus. Vienybė, stiprybė ir susiklausymas telydi jus... — baigė kalbą ponas generolas.

Su didžiausiu entuziazmu suvažiavimas sutiko pono generolo kalbą. Garsūs valio pasipylė salėje. Vėliau kalbėjo apskr. v-kas p. Staškevičius. Savo kalboje prisiminė pirmuosius nepriklausomybės kūrimosi metus ir tuos garbingus žygius, kurie savanorių pastangomis buvo sėkmingai atlikti. Taip pat prisiminė galingą Lietuvą, kada valdė ją didieji kunigaikščiai. Baigdamas savo kalbą prisiminė dar mūsų nebaigtus darbus, tikėdamasis, kad išmušus kovos valandai, pašaukus pirmam ir dabartiniam Tautos Vadui, visi kaip vienas stos į eiles. Baigė kalbą sušukdamas valio už pirmuosius žuvusius savanorius.

Po sveikinimų buvo pranešimai.

Skyriaus pirmininkas ats. maj. Chodakauskas pranešė apie skyriaus veikimą. Iš svarbesnių atliktų darbų, tai skyriaus rūpesčiu, drauge su 4 p. pulku, buvo pastatytas gražus paminklas žuvusiems kariams naujose katedros kapinėse, kur ilsisi per 200 karių.

Po pranešimų buvo renkami skyriau vykdomieji organai. Į valdybą išrinkti: Chodakauskas, Pranculis, Banelis, Aižinas ir Balčas. Kandidatais liko Plevokas ir mok. Kaminskas. Į revizijos k-ją išrinkti: Betkauskas, Bliumfeldas ir Rasiūnas, kandidatas — Liepa. Į garbės teisimą išrinkti: kpt. Petkevičius, Vaitkevičius ir Žilys, kand. — Germanas. Be to, išrinkti 7 atstovai į įvykstantį L. K. Savanorių S-gos skyrių atstovų suvažiavimą.

Skyriaus šefo pasirinkimo klausimas pavestas pasirinkti skyriaus valdybai.

Nutarta pasiųsti šiuos sveikinimus: J. E. Respublikos Prezidentui, ministerių pirmininkui, kr. aps. ministeriui, 4p. p. vadui, L. Š. S-gai, V. V. S-gai, Maž. Lietuvos patriarchui p. Jankui ir broliams invalidams.

Priėmus keletą pageidavimų, liečiančių savanorių ekonominius reikalus, susirinkimas, sugiedojus visiems dalyviams Tautos himną, su pakelta nuotaika buvo baigtas.

Vikrutis.

Šiaulių apskrities savanorių suvažiavimas.

Kovo 22 d. Šiauliuose (šaulių salėj) įvyko metinis L. K. Savanorių Sąjungos šiaulių skyriaus suvažiavimas. Savanorių atvyko neperdaugiausia. Gal čia buvo įtaka paskutiniu metu susilpnėjęs skyriaus veikimas dėl daugelio valdybos narių išvykimo gyventi į kitus apskritis.

Iš skyriaus valdybos pranešimų paaikškėjo, kad skyrius rengiasi dar šiais metais įsigyti savo vėliavą. Tam reikalui pažadėjo lešų šiaulių miesto valdyba ir apskrities savivaldybė. Suvažiavimas nutarė savo skyrių pavadinti kurio nors kautynėse žuvusio šiauliečio savanorio vardu ir savo vėliavoj išsiūti jo atvaizdą. Suvažiavime buvo paminėta tokie žuvę šiauliečiai savanoriai: karo lakūnas ltn. Kumpis ir kareivis Vachbergis. Kadangi ir daugiau yra garbingai žuvusių kautynėse šiauliečių savanorių, todėl suvažiavimas pavedė valdybai parinkti skyriaus šefą ir kitam suvažiavimui jį patiekti patvirtinimui.

Į visuotinį visos sąjungos suvažiavimą išrinkti 8 atstovai ir nauja skyriaus valdyba iš šių asmenų: St. Peleckis, A. Barzda, P. Grigas, J. Lukošius ir J. Viliušis. Į revizijos komisiją: P. J. Purvis, J. Meizys ir J. Ruseckas, ir į garbės teisimą: ats. kpt. Kurkauskas, ats. kpt. Zaleskis ir Br. Jaras.

Tą pat dieną (kovo 22 d.) įvyko savanorių suvažiavimai Telšiuose ir Šakiuose.

Sančių būrys.

Kovo m. 15 d. gausingai atsilankiusiems 22-ro b. šauliams, š. c-ro priešdujinės k-jos narys ats. leit. Dainauskas laikė paskaitą „Dujų karas“. Paminėjo pasaulinį karą ir per jį vartotų dujų rūšis ir jų veikimo kenksmingumą. Per didįjį karą dujas vartoti pirmi pradėjo vokiečiai. Tuo jie sulaužė tarptautinį pasižadėjimą. Užtat iš karto dujų veikimas buvo pasibaisėtinas. Pagaliau nuo dujų mirimų nušimtis žymiai sumažėjo. Išgalvota apsaugojimo priemonių (dujokaukė). Prelegentas ragino daugiau domėtis šia svarbia ateities karo sritim. Vok. gen. Ludendorfas savo išleistoje knygoje aiškiai pabrėžė, kad ateities karas bus chemijos karas. Tik tos valstybės bei tautos išliks, kurios bus pasirėngusios atitinkamai jį sutikti. Nors ir dabar yra sudarytos įvairios draudžiančios vartoti nuodingas dujas sutartys, bet ginklams žvangant sutartys tyli. Didžiosios valstybės neboja jokių sutarčių ir smarkiu tempu gamina dujas. Steigia naujas dujų dirbtuves. Garsiausių chemikų laboratorijos be paliovos dirba naujų nuodingų dujų atradimo srity. Ypatingai dujų karui ruošiasi Sovietų Rusija, Lenkija, Prancūzija; nuo jų neatsilieka ir vokiečiai.

Lenkuose cheminį puolimą bei gynimąsi instruktuoja, be pačių lenkų, apie 1500 prancūzų puskarininkų. Ten supažindinami ir gyventojai su cheminio puolimo ir gynimosi būdais. Užtat ir mes, šauliai, turime neatsilikti nuo savo priešų. Patarė įsigyti ar paskaityti plk. Žadeikos kn.: „Chemijos karas“; taip pat, kas gali, tenepraleidžia per radio skaitomų apie dujų karą paskaitų.

Š. S. c-re ruošiamas ir netrukus bus įsteigtas dujų apsaugos skyrius. Būriuose bus steigiamos dujų apsaugos k-dos

(prie gaisr. k-đų). Prelegentas pabrėžė, kad ir Lietuvoj imta aktingai veikti šioj svarbioj ateities karo srity. Be kariuomenės ir šaulių, L. Raud. Kryžius susirūpino civilių gyventojų priešdujinę apsaugą. Šauliams tuo labiau reikia susipažinti su cheminio puolimo ir gynimosi būdais, kad neužkluptų mus nepasiruošusius. Kauno m. paversti kapinėmis užtektų kelių didelių bombovežių su pora tonų nuodingų dujų. Bet tikėsimės, jog būsime tinkamai pasiruošę ši siaubingą baubą tinkamai sutikti. Gerai susipažinę su dujų veikimo galia, sąvybėmis ir išmokę nuo jų apsiginti, nelabai tebijosime ateities chemijos karo.

Š. ats. leit. Dainauskas pažadėjo ir ateity laikyti šaulių b. paskaitas: 1) Cheminė agresija, 2) Cheminis puolimas ir apsigynimas ir kt. B. kor.

Eigirdžiai.

Eigirdžiai yra tikras žemaičių krašto tylus kampelis. Neperseniausiai pabudo šio užsnūdusio kampo žmonės ir pradėjo imtis kuriamojo darbo. Šių šviesos spindulių skleidėjais, kaip paprastai, buvo vietos mokytojai ir šiaip inteligentai. Būvo įsteigtas ir šaulių būrys. Daug pastangų ir darbo buvo pridėta ir iš inteligentų tarpo ir iš III rinktinės vado kpt. Raubos. Gabūs ir energingi iniciatoriai L. Narbutas ir J. Bielskis sukviėtė vyrus į susirinkimą ir 1929 m. lapkričio m. 3 d. įsisteigė Eigirdžių šaulių byrys.

Įsisteigus šaulių būriui, visuomet mūsų valstybės atgijimo šventės nebeapseina be jų tinkamo paminėjimo. Daug ruošinama įvairių patriotiškų paskaitų ir vakarų. Visuomet palaikoma griežta šauliška tvarka pritraukia į vakarus daug publikos, o į būrį naujų vyrų. Vakarų su vaidinimais (nuo 1929. XII. 26 iki 1931. II. 15.) suruošta 7, o paskaitų 6. Vakaruose suvaidinti šie veikalai: 1. „Vilnių vaduojant“. 2. „Litvomanai“. 3. „Ponaitis“. 4. „Laisvės kovotojai“. 5. „Vytautas pančiuose“. 6. „Jonas nusižudė“. 7. „Kerštas“. Suroštų paskaitų temos: 1. „Vytautas Didysis“. 2. Laisvė ir jos supratimas“. 3. „Mūsų kovos dėl Vilniaus“. 4. „Gaisrai ir ugniagesių reikšmė“. 5. „Epizodas iš kovų su kryžiuočiais“. 6. „Sportas ir jo rūšys“. Visuotinių susirinkimų padaryta 6.

Tikimasi, kad dabartinė energinga valdyba nuveiks dar daugiau. Numatoma, kad šiais metais būrys persiformuos į raitelių būrį. Radiumas.

Iš XIV Marijampolės rinktinės gyvenimo.

Rinktinės nariui — iždininkui š. insp. M. Kvikliui išvykus į Jurbarką valdžios gimnazijos direktoriaus pareigas eiti, jo vietoj įėjo iš rinktinės valdybos kandidatų š. V. Košuba, Marijampolės mokytojų seminarijos mokytojas.

Rinktinės vicepirmininkas, apygardos teismo narys š. Dubinskas, apdovanotas D. L. K. Gedimino 3-jo laipsnio ordinu, kurį įteikė teisingumo ministeris.

Rinktinės pereinamąją „sporto laimėtojų taure“ 1930 — Vytauto Didžiojo — metais laimėjo 22 Marijampolės šaulių būrys, išstatęs 11 sportininkų su 282 taškais; 2-ą vietą rinktinėj gavo 7 Javaravo šaulių būrys su 9 sportininkais — 129 taškais; o 3-čią vietą — 27 Prienų šaulių būrys su 9 sportininkais ir 121 tašku.

1930 — V. D. — metais rinktinėj geriausiai šaudė 24 Kazlų Rūdos š. būrio šaulys A. Grigalevičius, 36 Marijampolės š. b.: š. V. Košuba ir 6 Kalvarijos š. būrio š. J. Preikšaitis, kurie visi apdovanoti sidabriniais žetonais „Vytauto ženklas“.

Iš rinktinės valdybon suruošto rauto gauta 166 lit. ir 15 ct. gryno pelno, kuris paskirtas rinktinės namų fondui.

„Karys“ Veliuonos šaulių būry.

Į Veliuonos šaulių būrio štabą jau kelinti metai pareina ir „Kario“ 1 egz.

Atsilankius į būrio štabą dažnai tenka matyti, ypač šventadieniais, susirinkusius šaulius bei šaules ir skaitančius „Kari“.

Šauliai dideliu malonumu skaito „Kari“, juo domisi ir nekantriai kiekvieną savaitę laukia naujo „Kario“ numerio.

Sveikintinas reiškinys! Didelis nuosimtis šaulių yra netarnavę kariuomenėje ir todėl jiems „Karys“ kaip tik apibūdins tą kelią, kuriuo jie turės eiti, atlikdami garbingą piliečio pareigą — karo tarnybą. Padės jiems iš anksto prisiruošti jų laukiančiai aukštai pareigai.

Korespondentas.

ANGLIJOS KARIUOMENĖ.

Anglijos krašto apsaugoje pirmą vietą užima karo laivynas, antrą — kariuomenė, o trečią — aviacija.

Pasaulinio karo metu Anglija buvo mobilizavusi 8.578.000 karių, kurių davė: Britanijos salos — 5.700.000, Kanada — 628.000, Australija — 412.000, Pietinė Afrika — 136.000, Naujoji Zelandija — 128.000, Indija — 1.440.000, kiti imperijos kraštai — 134.000. Po karo ši milžiniška kariuomenė, žinoma, buvo sumažinta. Anglai nuo privalomosios karo tarnybos vėl grįžo prie savanorių.

1929 m. pabaigoje žemynuose buvo tokios jėgos: Anglijoje — 184.000, Indijoje — 234.000, Pietinėje Afrikoje — 7.700, Kanadoje — 4.400, Australijoje — 2.600, N. Zelandijoje — 550. Indijos kariuomenėje anglų yra tik apie 60.000 vyrų. Visi kiti — vietiniai gyventojai.

Pačioje Anglijoje, be 184.000 tikrosios tarnybos karių, yra dar vadinamas kariuomenės rezervas, iš kurio papildoma kariuomenė. Praėjusiais metais rezerve buvo 141.000 vyrų. Be to, Anglijoje yra teritorinė kariuomenė, kurios eilėse skaitoma 135.000 vyrų. Taikos metu ji turi tik nedidelį skaičių nuolatinų viršininkų ir instruktorių. Visi kiti vyrai laikas nuo laiko surenkami tik mokymui, kuris tęsiasi po keletą savaičių.

Kanados kariuomenė turi taikos metu tik 4 pėstininkų pulkus po vieną batalioną, 2 raitininkų pulkus ir 8 baterijas. Be to, yra kanadiečių milicija, kuri organizuota tais pačiais pagrindais, kaip ir anglų teritorinė kariuomenė. Pačių anglų nuomone, Kanados milicijos karininkų kadras ir sudėtis yra labai gerai sutvarkyti ir išmokyti. Taigi ši milicija per trumpą laiką galėtų į kautynes nusiųsti žymias jėgas. Ji galėtų tuojau suformuoti 12 aktyvių ir 9 atsargines divizijas. Pasaulinio karo metu Prancūzijos laukose kariavo 4 pėstininkų divizijos ir 1 raitininkų brigada.

Iš 8 Britų imperijos dominijų tiktai pačios Anglijos ir kolonijų, o taip pat ir Indijos kariuomenės priklauso vienos valstybės. Kitų 7 dominijų karo jėgas jungia tik vadinama valstybės konferencija, kuri nuolatinės vadovybės ar įstaigos neturi. Todėl dabar anglai susirūpinę, kad visos imperijos ginkluotosios pajėgos priklausytų vienos bendros vadovybės.

Garsinės filmos Amerikos karo laivyne.

Amerikos Jungt. Valstybių karo laivyno visi linijos laivai, kreiseriai ir kontrtorpėdininkai artimiausiu laiku bus ap rūpinti garsiniais kino aparatais. Toks įrengimas atseis apie ½ milijono dolerių.

Kova su tikybomis raudonojo kariuomenėj.

Bolševikų valdžia ėmė smarkiai kovoti su tikyba raudonojo kariuomenėj. Kovo mėn. pradžioje raud. kariuomenėje įsteigta 200 kursų, kuriuose bus rengiami kovotojai prieš tikyba. Pabaigę kursus tie „kovotojai“ bus išskirstyti visoje kariuomenėj ir karo laivyne. Bolševikų valdžia su komunistų partijos centru išdirbo tam tikrą planą, pagal kurį ligi 1933 metų sausio 1 d. visi raudonarmiečiai turės atsakyti nuo tikybinų organizacijų.

Kiek prancūzai turi lakūnų.

Dabartiniu metu Prancūzai turi 1.500 karo lakūnų ir 300 civilių lakūnų bei instruktorių. Be to atsargoje yra 950 žmonių, mokančių skraidyti kariškais lėktuvais ir 2.500 žmonių, mokančių skaidyti sporto ir mokomaisiais aparatais. Taigi karo atvejui prancūzai turi 5.250 parengtų lakūnų.

Nauji ginklai prancūzų kariuomenėje.

Prancūzų kariuomenėje per pereinamųjų metų manevrus buvo išbandytos naujos rūšys mechanizuotų kautynių priemonių. Žvalgybos tikslams per manevrus buvo naudojami šarvuoti motociklai su šarvuotomis priekabomis, dviem automatiškais šautuvais.

Kulkosvaidžių dalyse buvo naudojamos pusiauviškėnės šarvuotos auto mašinos su pastatytais ant jų dviem kulkosvaidžiais. Tokios mašinos vadinamos „lydimųjų kulkosvaidžių mašinomis“. Jos turi 6 cilindrių variklius 52 arklio jėgų stiprumo ir išplečia greitį: keliais — 60 km., o lauku — 30 km. per valandą.

Pamokų žodynėlis

Algebra — formuliu sostinė.

Aritmetika — galvosūkis su nedideliu skirtumu, kad vienur sukama galva, o kitur, žurnale, dažniausiai susukamas „riestainis“.

Buhalterija — „sąskaitų“ su mokytoju suvedimas.

Fizika — rizika išrasti mašiną, kuri naikintų žurnale blogas „žymes“.

Gamta — nučiupus žurnalą jo „augalų“ tyrinėjimas.

Geografija — Lenkiškas dalykas: „geografija“. Lietuviškai išvertus: geografas ir aš. Logiškai galvojant: panelė geografijos mokytoja ir aš „gimnazisčiokas“. Matome, puikus dvilypis dalykas.

Geometrija — dviejų dydžių: mokytojo ir mokinio, santykis, išreikštas 2.

Gimnastika — akrobatų gaminimo pamoka.

Chemija — mokytojo atakavimas žodžių dujomis.

Choras — būrelis moksleivių lavinančių savo balsą agitacijai.

Istorija — juodos knygos užrašai.

Lietuvių kalba — painus dalykas labai susukęs mokiniams smėgenis, kadangi kiekvienas naujas mokytojas vis kitaip tos srities tezes aiškina.

Psichologija — pamoka gimnazistams apie jų „sielas“, geriau sakant „duškas“.

Rankų darbai — valdiškos medžiagos „parceliavimas“.

Tikybą — žodis dabartiniu metu neišverčiamas.

Trigonometrija — triguba materija: mokytojas, mokinys ir „cvoikė“.

Vokiečių kalba — hitlerininkų šefo gimtoji kalba, gąsdinanti labai mūsų moksleivius.

V. Vosylius.

Per pamoką.

Majoras aiškina pantoninių ryšių statymą; pastebėjęs snaudžiantį Grigo Juzą (taip jį draugai vadina) priėjo ir griežtu tonu klausia:

— Pasakyk, tamsta, ką paskiausia sakiau?

— Liepėt man stoti, pone majore!

Lauks.

Karo metu du savanoriai, vienas matematikos profesorius, kitas studentas teisininkas žaboja arklių.

Viskas eina gerai, tik jokių būdu juodu neįstengia įbrukti arkliui žaboklių į nasrus.

— Mes nepadarysim nieko. Turim paiaukt, — sako studentas.

— Gerai. Bet ko mes lauksime? — klausia profesorius.

— O gi kol šitas biaurybė arklys pradės žiovauti, — sako studentas.

(J. V.)

Nors pirmą balandžio.

Tas ne kareivis, kuris nesvajoja prasimušti iki generolo laipsnio!
(Senas karių šūkis).

Pasluntlnys Kalatauka (vado tarnaitė): Zose, pirmas—ramiai! Antias—mūsų meilė baigta! Trečias—marš pro šalį ir daugiau nelisk akis.

Ir ugniakalniai naudingi.

Šios žiemos pradžioje, kada Italijos kalnai apsidengė sniegu ir ant Etnos ugniakalnio viršūnės, kur randasi astronomijos observatorija, pasidarė šalta, observatorijos direktorius profesorius Pontė nusprendė panaudoti ugniakalnio šilumą observatorijos patalpoms šildyti. Į kalno plyšius, iš kurių nuolat veržiasi karšti garai, buvo įstatyti metaliniai vamzdžiai, kuriais garai patenka į namus, o čia išskirstomi po kambarius, kaip prie centralinio apšildymo. Kadangi tam tikrais laikotarpiais ugniakalnis pradeda smarkiau veikti, tai, pavojaus išvengimui, Pontė įtaise namuose visą eilę įvairių čiaupų ir švilpukų. Šitas ugniakalnio centralinis apšildymas parodė tokius gerus rezultatus, kad dabartiniu metu Pontė projektuoja Etnos šilima apšildyti visus artimiausius miestus.

Nauji leidiniai.

ŠVIOSOS KELIAI 2 nr. Moksleiviams skiriamas žurnalas. Šis numeris įdomesnis savo turiniu ir iliustracijomis. Labai graži trispalvė Jablonskio atvaizdo reprodukcija. Čia pat dedami du straipsniukai apie Jablonskį, minint vienu metų sukaktį nuo jo mirties. Iš kitų dalykėlių įdomesni: „Italijos riviera“ (A. Vienuolio), „Skulptoriaus jaunystė“, kur kalbama apie mūsų dailininką J. Zikarą, „Lietuvos liaudies menas ir „Kaip reikia kariauti“ (puik. Birono). Šiame numery taip pat įdomesnis ir įvairesnis skyrelis „Kultūros gyvenimo apžvalga“.

E. Kaestner. EMILIS IR JO ŽVALGAI. Vertė Pr. Mašiotas. „Spaudos Fondo“ leidinys. Kaunas, 1931 m. 173 pusl. Kaina Lt 2,50.

Skaitančių tarpe kartas nuo karto pasireiškia noras pasiskaityti lengvesnės literatūros, o čia dėkingiausia dirva randasi nuotykių literatūroje. Tojoj srity Vakarų Europoj ir Amerikoj sporadiškai pasireiškia dedektyvinės literatūros pasiūlymas. Kartais knygų rinka net užverčiama panašaus turinio knygomis. Jas ypač mėgsta jaunimas, kuris dėl savo jautimo impulsų stiprumo ir patsai panori kartais tą pergyventi.

Kaestneris ir patiekė vieno tokio vaiko nuotykius, kada daugelio panašių vaikų padedamas, jis susekė jo pinigus pavogusį asmenį, vėliau pasirodžiusį žymiu vagilium. Skaitoma įdomiai. Jei imti didmiesčio — Berlyno — aplinkybes, tai vaikų nuotaika tikrai vaizduota, nes didmiesčių jaunimui panaši literatūra yra palikusi gilų įspūdį.

Jei dabar pereisime į mūsų gyvenimą, tai tie visi nuotykiškai neturi nė kiek realaus pagrindo. Nors dedektyvinės literatūros šiek tiek ir turime, bet ji menkai dar paplitusi, o tuo pačiu ir josios veikimas jaunuomenei gal būt tik atsitiktiniais pasireiškia. Tą gi jausmą, palinkimą skiepyti, manding, lyg ir nevertėtų. Dešimtimis įvairiausių vertimų Mašiotas parodė, kad jis dėkingesniais keliais moka pavergti jaunimo širdis.

Patsai knygos pavadinimo vertimas yra netikslus. Dedektyvas bus ne žvalgas, bet seklys, ar kaip nors kitaip, bet nieku būdu ne žvalgas, su kuo mummyse yra susijęs žvalgybą atliekantis karys. Tas gi kario veiksmas, uždavinį vykdant, mums yra garbingas ir atsakingas, ir Emilio nuotykiams visai nepritaikomas.

Viršelis irgi neatitinka turinį. ~~Emilis sapnavo, kad traukinį vežė šešeta porų arklių (34 pusl.); čia gi matome tik tris po tris.~~

Linkėtina, kad vertėjas daugiau patiektų Loftingo, Svensono, Molnaro, Kėrvudo, Mukerdži ir begalinės eilės kitų autorių vertimų. V. S-tis.

RINKTINĖS ŽYDŲ APYSAKOS. Išvertė: O. Finkelšteinas, Ch. Lemchenas, G. Zimanas. „Spaudos Fondo“ leidinys. Kaunas, 1931 m. 234 pusl. Kaina 3 lt.

Aplinkybės taip susidėjo, kad, priešingai kai kurioms Vakarų Europos valstybėms, dar net viduramžy Lietuvoje žydams buvo leistas gan ramus gyvenimas. Todėl Lietuvos žydai, vadinami „litvakai“, ilgai, o vietomis net iki šių dienų, išlaikė savo patriarchališkumą, o pagrimzdę į Talmudo tyrinėjimą, davė ne vieną plačiai garsų talmudistą ir visam pasauliui garsią savo dvasinę seminariją.

Tą jų gyvenimą mums pravartu arčiau pažinti, ką šiuo kartu iš dalies padeda šios rinktinės jų apysakos, Žydų švietimo draugijos rūpesčiu spaudai parengtos ir Spaudos Fondo išleistos. Daugiausia duota Pereco vertimų, kuris yra pirmas žymus žydų simboliškos krypties dramaturgas. Be jo dar patiekta Šolom-Ašo, Šolom-Aleichemo vertimo. Reizėno ir Einhorno duota tik po vieną dalykutį.

Daugumas vertimų paliečia religines temas. Tuo atžvilgiu pažymėtina Šolom-Ašo „Dievai ir žmonės“; tai gilus ir stiprus kūrinys religijos ir tautybės klausimą sprendžias: „Ach, jūs Dievai, jūs pasėjote vaidą tarp žmonių, o žmonės sutaikė jus“.

Bendrai knygutė skaitytina. Norėtusi, kad ir daugiau tokių vertimų pasirodytų. Tik mums būtų įdomiau „litvakų“ kūrinių gauti ir sulaukti monografijos apie „litvakų“ darbus. Iš kitos pusės toji pati žydų švietimo draugija turėtų pasirūpinti ir žydų visuomenei mūsų veikalų vertimų

parūpinti. Seniai jau laikas Lietuvos žydams atsisakyti gudrios Muravjovo politikos jiems primestos rusų kalbos, kuria ne tik pirmiau, bet ir dabar žydai suteikia mūsų kraštui, o ypač miestams, rusišką atspalvį.

Beje, knygos pradžioje d-ras Estera Elijaševičaitė-Veisbortienė duoda trumpą žydų literatūros istorijos apžvalgą, kurioje be kitko apibūdinta ir patiektų vertimų autorių kūryba. V. S-tis.

Rudolf Blaumans INDRANAI. Penkių veiksmų drama. Iš latviško vertė A. Domantas — Sakalauskas. Išleido „Vairo“ b-vė Kaunas, 1931 m. 89 psl. Kaina 2 lt.

Malonu pažymėti, kad, nors retkarčiais, susilaukiam vieno kito veikalo, išversto iš mūsų artimiausių kaimynų literatūros. Kalbamos dramos turinys paimtas iš latvių ūkininkų gyvenimo. Šitie žmonės ir jų pergyvenimai yra mums labai artimi, net atrodo tarytum visai savi.

Indranų tėvas, jau pasenęs, nori perduoti savo ūkį vyresniajam sūnui Edvartui, kuris vedė prieš tėvų norą ir gyveno pas uošvį. Kaimynas Kaukėns išpėja senį, kad būtų atsargesnis ir nesiskubintų su aprašymu, nes Edvartas yra rūstas ir pikto būdo žmogus. Antras dalykas, kad kariuomenėj tarnauja jaunesnysis sūnus Karlis, kuris galės sugrįžti ir padėti tėvui tvarkytis. Truputį klastomis, truputį suktybėmis Edvartas išgauna ūkį ir tikrai parodo savo valią: motiną išvaro galvijų ganyti, o tėvą verčia sunkiai dirbti. Nesutikdamas su tėvu, pagaliau ji išvaro į pirtį gyventi. Prasideda iš abiejų pusų smarkus ginčas ir abu kreipiasi į teismą. Bylą laimi sūnus. Drama baigiasi. Šiurpulinga scena, kada abu tėvai, nedėkingo sūnaus išvyti ir apleisti, sugriuvo pirties asloje.

E. Kue. SAMONINGOS AUTOSUGESTIJOS ITAKA MŪSŲ VEIKSMAMS. Iš vokiečių kalbos vertė J. K. Išleido A. Deksnys, Kaunas, 1931 m. 144 pusl. Kaina 3 lt.

Knyga įdomi ir labai vertinga. Daugeliui ji padės sustiprinti savo būdą, valią ir net pasigydyti ne tik dirksnių sistemą, bet ir kitus ištižimus bei negalavimus. Ta knyga atskleidžia kiekviename žmoguje glūdinčias galingas vidaus jėgas, kurių mes dažnai nenumanom ir nemokam sveikai naudingai sunaudoti.

RUSTEMAS IR ZORABAS. Firdusi. Persų Šachname's epo epizodas. Versta Panevėžio gimnazistų iš rusų poeto Žukausko. Vertimą taisė G. Petkevičiūtė ir St. Dabušis. Išleido „Spaudos Fondas“. Kaunas, 1931 m. 139 psl. Kaina 2,50 lt.

Rustemas ir Zorabas yra vienas epizodas, arba dalelytė senosios persų epopejos, kurią poeziškai perdirbo ir papildė garsiausias persų poetas Firdusi, gyvenęs 935 — 1020 m.

Visa epopeja vadinasi „Šachname“, lietuviškai — Karalių Knyga. Joje aprašomos karalių ir karžygių kovos pajvairinamos daugybe nuotykių ir gražiomis meilės istorijomis. Ta kova daugiausia alegoriška — tai amžina kova tarp Irano ir Turano, arba tarp gero ir pikto — šviesos dievo Ormuzdo ir tamsybių Arimano.

Rustemas ir Zorabas yra karžygiškojo epo epizodas. Rustemas — legendariškas nežemiškos galios didvyris. Jame vyrąja tautiški ir valstybiški idealai, kovodamas dėl jų, jis pamiršta savo laimę ir asmens reikalus. Kilnūs didvyriški darbai ir siekimai patraukia skaitytoją, ypačiai jaunuosius.

Nors lietuviškasai vertimas neeiluotas, o proza, bet kalba vis tik labai graži, poeziška. Skaitoma beveik, kaip eilėmis. Turinį puošia keletas charakteringų iliustracijų. Švietimo min. kn. tikrinio k-jos ši knyga pripažinta tinkanti į visas mokyklas.

ALGIMANTAS. Istorinė apysaka I d. Ūkininko Skaitymai. Išleido „Pažangos“ b-vė, Kaunas, 1931 m. Kaina 30 ct.

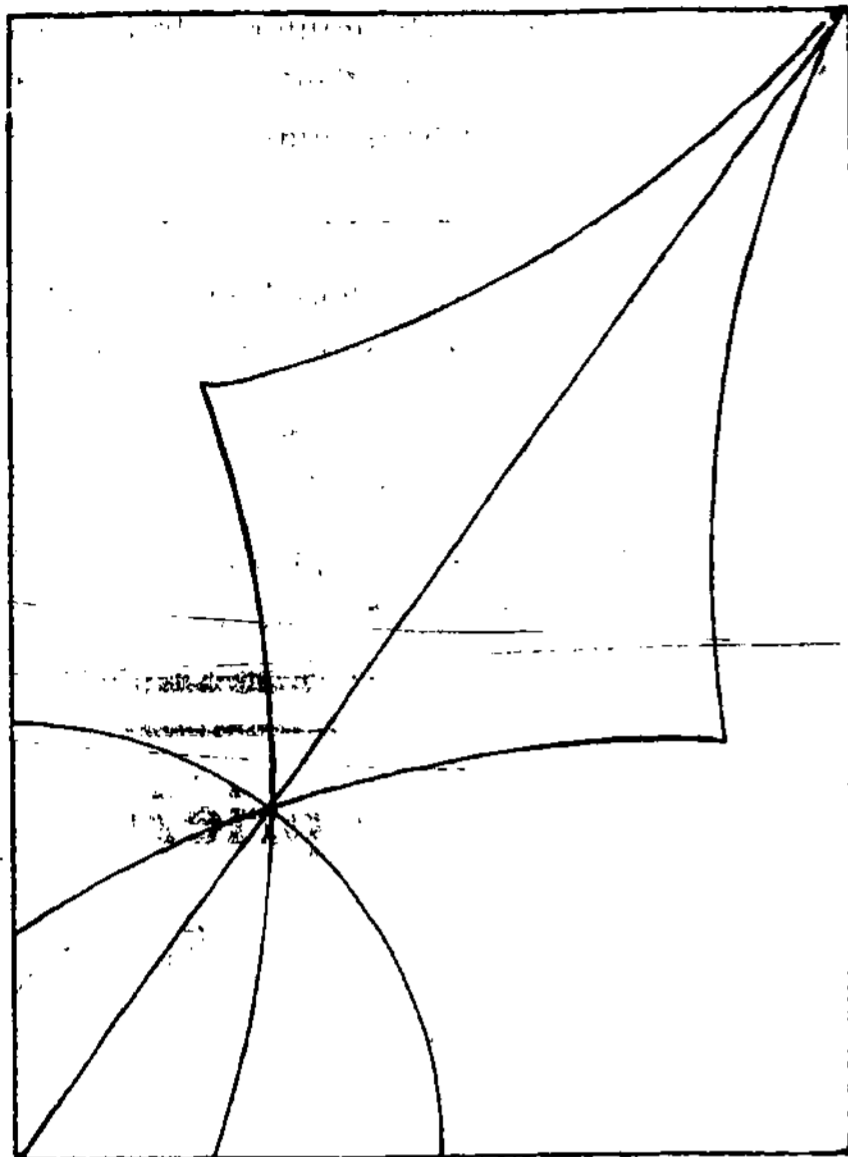
Seniai žinomą ir pagarsėjusią rašytojo V. Pietario tuo pat vardu apysaką St. Zobarskas sutrumpino ir pritaikė ją platesnei skaitytojų masei. Apysaka vietomis net laimėjo, nes tapo įspūdingesnė, daugiau intriguojanti. Joje vaizduojami XIII amž. lietuvių gyvenimas, įvykiai ir kovos su pietų rusais. Daug karžygiškumo, gražių nuotykių ir kilnios meilės epizodų.

MEDŽIOTOJAS V metai 11 nr.

Žurnalas labai įdomus medžiotojams ir gamtos bei gyvulių mėgėjams. Įdomu šiame nr. pasiskaityti apie juodsidabrių lapų auginimą Lietuvoj.

Galvosūkis 13 nr.

(Vertinamas 2 taškais).

Per žiemos sportą, kurį kiekvienas moka ir mėgsta, įvyko nelaimė: gniūžtė pataikė į lango stiklą. Žaidikai greit viską likvidavo: paėmė vieną liniuotę ir ketelį gabalų stiklo. Iš kelių gabalų sulipdė ši keturkampį?

Galvosūkiu 11 nr. sprendimas.

Figūrą sukarpius ir gautas raides atitinkami sustačius gausim žodį TILTAS.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) R. Švažienė (Ž. Šnč.); 2) M. Valantiejus (Krž.); 3) j. s. p. A. Bernotas (V. D. kp.); 4) J. Šlikas (Kbt.); 5) v. p. J. Paliulis (2 p. p.); 6) j. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 7) v. p. K. Visackas (2 Š. A. B.); 8) v. p. A. Kelmelis (KKDD.); 9) kar.-asp. P. Jakulevičius (2 pp.); 10) Vl. Kirkilas (2 pp.); 11) M. Vitulskis (Ž. Šnč.); 12) A. Marchertas (Ptr.); 13) P. Balsevičius (P.); 14) P. Drevinskas (K); 15) v. p. Stuknys (ŠRTK); 16) T. Virbalas (Spč.); 17) ats. j. p. Br. Jasiūnas (P); 18) ats. j. p. J. Mačiulis (K); 19) M. Venslovas (P); 20) M. Gudinavičius (Š); 21) M. Butas (K); 22) j. p. B. Jakavičius (2 pp); 23) A. Mārčiulionis (K); 24) S. Žurauskas (Rd.); 25) J. Lipo (Rk.); 26) gr. Mackevičius (1 pp); 27) M. Janušauskas (A); 28) virš. Bauža (KPM); 29) V. Stirblis (Btk.); 30) Al. Atutis (Vtg.); 31) V. Blinstrubas (2 pp); 32) Pr. Patašius (KPM); 33) A. Kotleris (III KAŠ); 34) J. Sakalauskas (Drnsn.); 35) P. Budreika (KKDD); 36) St. Lukašiūnas (Gžn.); G. Miliūnas (Ž. Šnč.); 38) c. t. Dapkūnas (4 art. p.); 39) P. Sirgėdas (Ž. Šnč.); 40) Vyt. Milaševičius (K); 41) eil. B. Grigaliūnas (8 p. p.); 42) Bernst (8 p. p.); 43) Ltn. Matulis (8 p. p.).

Apcukrinti lėktuvai.

Skrendant, kai sninga, ant lėktuvų sparnų labai greitai prikrenta sniego. Tas ne tik apsunkina lėktuvą, bet ir pakeičia sparnų pavidalą, dėl to jie nustoja žymios dalies savo keliamosios jėgos. Neretai įvyksta nelaimingi atsitikimai.

Neseniai Amerikoje išrasta, kad sutepant lėktuvo paviršių cukraus arba medaus skiediniu, sniegas ir šalna nebelimpa prie to paviršiaus. Atradimas yra labai didelės reikšmės mūsų žieminiam oro susisiekimui.

VALYBOS PLĖSKANASIS PLAVIKAS
PALALINA SPECIALI PUSLAI
„KADIV“

1931 m. balandžio 10 d.
prasidės Raudonojo Kryžiaus

XVIII Loterijos

5-os klasės lošimas

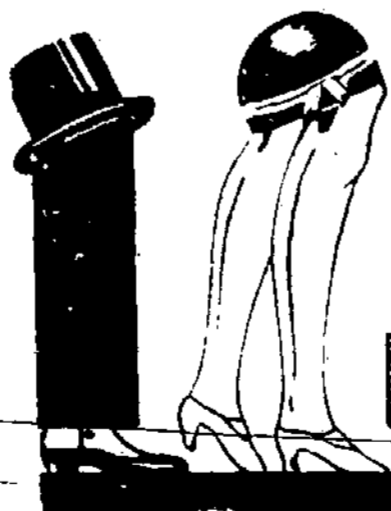
kuriame išlošiami

stambiausieji laimėjimai po
60.000, 20.000,
10.000 litų ir t. t.

Geros knygos – išminties šaltinis,

jose pažinimo raktai, jos geriausi draugai, jos maloniausios dovanos.

Nauji vertimai: 1. Abdul-Kazim-Manzur (Firdusis). Rustemas ir Zorabas. Persų Šachnamės epo epizodas. Gražus rytietiškas stilius, originalūs palyginimai, įdomi fabula ir iliustracijos daro šią knygą viena įdomiausių. Lt. 2,50. 2. Vil. H. Hidleris. Žanetos ekspedicijos žuvinimas. Kelionės į Šiaurės ašigalį ir sensacingi nuotykių. Svarbi ir įdomi knyga. Lt. 2,50. 3. Rinktinės žydų apysakos. Kas nori pažinti žydų literatūrą, klasiškąją ir naująją, tas mielai pasiskaitys gražiausias jų žymiųjų rašytojų apysakas. Knyga iliustruota. Lt. 3,—. 4. E. Kaestner. Emilis ir jo žvalgai. Pr. Mašloto vertimas. Graži iliustruota knyga jaunuomenei. Lt. 2,50. 5. El. Ožeškienė. Paskutinė meilė. Apysaka. Išvertė ir išleido Dabušiai S. S. Sukrauta „Spaudos Fonde“. Lt. 4,—. 6. J. Gvildys. Sakomasis skaičiavimas. Pradžios mokyklų mokytojams naujiena. Sukrauta „Spaudos Fonde“ Lt. —,60. Visos literatūros naujienos, vadovėliai, viskas mokykloms, viskas raštinėms geriausiai nusipirksi Koper. S-goj „Spaudos Fonde“ Kaune, Laisvės Al. 62. Tel. 12-12 ir 19-19. Eksped. ir sandėliai Gedimino g-vė 5. Tel. 36-65. Skyriai: Šiauliuose, Kėdainiuose, Tauragėje, Vilkaviškyje, Mažeikiuose, Biržuose.

Ar lyja, ar sninga

KAIP

MIESTAS

KAIMAS

tevaruoja tik

**A. Mogilevskio ir sūnaus
Boro Timolo muilą**

Saugokitės padirbimų!

Pirkdami būtinai įsidėmėkite tikrąjį A. Mogilevskio ir sūnaus Boro Timolo muilą ir netikėkit pamėgąžėjimams, nes padarysit didelę klaidą, jei savo veidui naudosite kitą muilą.

JAUNATVĖ VISUOMET NUGALI!

Jai palaikyti yra tik viena priemonė:

FABRIKO **JAUNYSTĖS** MUILAS

Jį vartodami, visuomet būsite jauni, gražūs ir galingi!
Saugokitės padirbimų!

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus, pasidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE

Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nušimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste

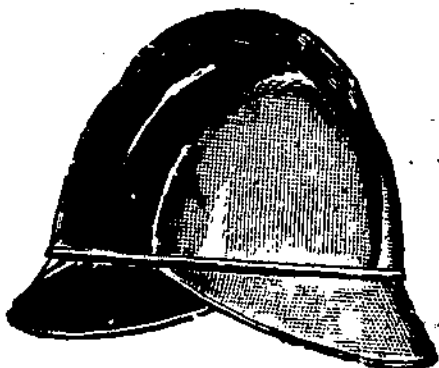
Saugi vieta indėliams. Taupymo dėžutės. Visos bankinės operac.

Lietuvos
Koperacijos Bankas

Kaunas, Laisvės alėja 62.
Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

Karių ir šaulių ugniagesių komandos

teperka gaisrines mašinas, motorinius ir rankinius siurblius ir kitus visus įrankius pas seniausios ir Lietuvoje žinomos vokiečių firmos

Hermann Koebe, Luckenwalde b. Berlin

atstovą J. Šalmuką,

Kaunas, Kęstučio g-vė 10 nr. Telefonas 14-19.

Anie 40 motorinių ir apie 100 rankinių siurblių dirba Lietuvoje nuo 1917 metų.

Rankiniai automatiškai gesintuvai, kuriais gesina kino-filmas, degamuosius skystimus ir visokius gaisrus, yra plačiai vartojami Lietuvoje įvairių ministerijų ir privatiškose įstaigose.

Geros mokėjimo sąlygos; fabriko kainos.

Burnos higienai ir dantų priežiūrai

Vartokite tikrai

ODOL — dantų pasta.
ODOL — dantų milteliai.
ODOL — elixiras.

ROTBART-MOND-EXTRA

Tiktai minimali peilelių „Rotbart-Mond-Extra“ skuta dailiai ir be skausmo.

Reikalaukite visur.

Naudokitės proga!

Dar galima gauti „Kario“ komplektą —
Jubiliejinų 1930 Vytauto Didžiojo metų

Tik už 8 litus

Graži, didžiulė **1000** su viršum psl. knyga.
Daugiau ne 1000 įdomių iliustracijų ir 52 dideli paveikslai.

Turiny daug svarbios, nesenstančios medžiagos

Cia randame tokius skyrius: 1. Vytautas Didysis ir jo sukaktis. 2. Vilnius. 3. Kariuomenės gyvenimas. 4. Karių lyietimas, mokymas ir auklėjimas. 5. Biografijos ir nekrologai. 6. Karyba ir technika. 7. Kariai — savanoriai, šauliai ir skautai. 8. Kariškas jaunimo paruošimas ir mūsų mokyklos. 9. Istorija, legendos ir atsiminimai. 10. Sportas, fizinis kūno lavinimas, sveikata ir blaivybė. 11. Beletristika. 12. Eilėraščiai. 13. Feljetonai. 14. Svetimi kraštai, valstybės ir jų kariuomenės. 15. Juokai, anekdotai, karikatūros ir kiti.

Adresas: Kaunas, „Kario“ Administracija.

Naudokitės proga!